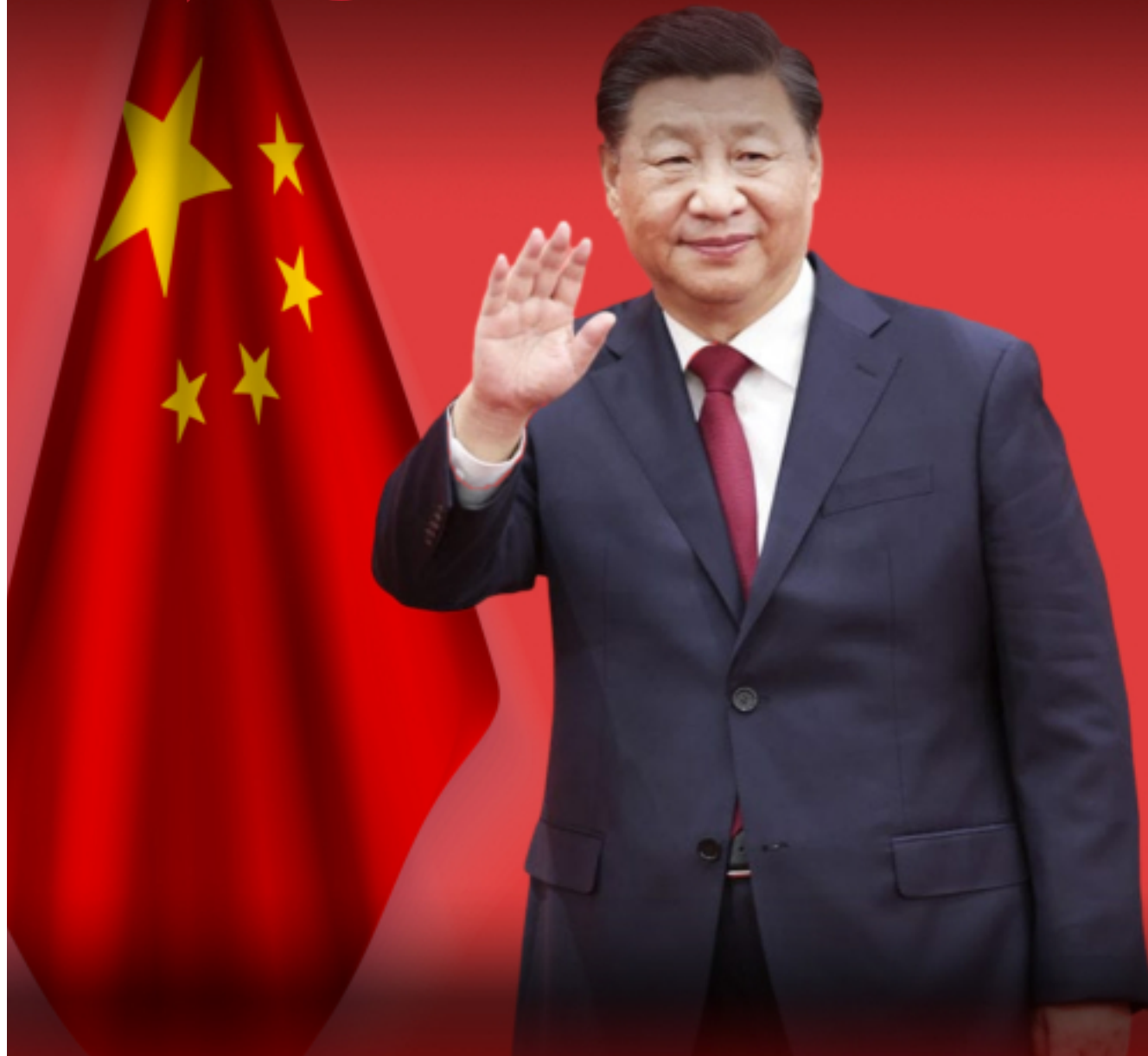

ARGUMENTUM

news opinion analysis

KINA NË QENDËR TË SKENËS GLOBALE

Vizioni për Paqe, Zhvillim dhe
Bashkëpunim Ndërkombëtar

KINA NË QENDËR TË SKENËS GLOBALE: VIZIONI PËR PAQE, ZHVILLIM DHE BASHKËPUNIM NDËRKOMBËTAR

Shekulli XXI po shënon një periudhë transformimesh të thella në rendin botëror. Në një kohë kur bota përballlet me sfida të shumta – nga tensionet gjeopolitike dhe pasiguritë ekonomike, deri te nevoja për zhvillim të qëndrueshëm dhe bashkëpunim ndërkombëtar, roli i aktorëve që ofrojnë stabilitet dhe vizion bëhet jetik. Në këtë skenë të ndërlikuar globale, Kina është shfaqur si një forcë e qëndrueshme dhe një shtyllë e rëndësishme e ekuilibrit ndërkombëtar.

Nën udhëheqjen e presidentit Xi Jinping, Kina ka artikuluar një vizion të ri për botën – një vizion që synon paqen, zhvillimin e përbashkët dhe qeverisjen e drejtë ndërkombëtare. Katër nismat e mëdha të prezantuara nga Xi – Iniciativa për Zhvillimin Global (GDI), Iniciativa për Sigurinë Globale (GSI), Iniciativa për Qytetërimin Global dhe Iniciativa për Qeverisjen Globale – përbëjnë boshtin e këtij vizioni, duke reflektuar përpjekjen e Kinës për të ndërtuar ura bashkëpunimi dhe për të promovuar një rend ndërkombëtar më të

barabartë dhe gjithëpërfshirës.

Në këtë edicion special, Revista ARGUMENTUM sjell analizat dhe perspektivat e gjashtë ekspertëve shqiptarë, të cilët shqyrtojnë rolin në rritje të Kinës në arenën ndërkombëtare. Përmes kontributeve të tyre, lexuesi do të vlerësojë se si Kina po luan një rol aktiv dhe konstruktiv në arenën ndërkombëtare, duke mbështetur zhvillimin dhe sigurinë globale, duke nxitur dialogun ndërkulturor dhe duke kontribuar në forcimin e një qeverisjeje globale më të drejtë dhe gjithëpërfshirëse.

Ky edicion synon të ofrojë jo vetëm një pasqyrë të zhvillimeve aktuale, por edhe një reflektim mbi mundësitë dhe sfidat që shoqërojnë rolin e ri të Kinës në botë. Në një epokë që kërkon ekuilibra të rinj dhe zgjidhje të përbashkëta, Kina po propozon një vizion që synon të ndërtojë një të ardhme më të qëndrueshme, më të barabartë dhe më paqësore për të gjithë.

© 2025 Argumentum

© 2025 Argumentum

Përmbajtja

03

- Kina në 2025: Nga fuqia ekonomike te arkitekti i ri i stabilitetit global

Nga Etleva XhAJANKA

17

- Iniciativa e Kinës për Zhvillim Global (GDI) – një perspektivë reale e zhvillimit të qëndrueshëm global

Nga Redion LULI

09

- Iniciativa e Qeverisjes Globale (GGI) si një vështrim i ri mbi rendin botëror

Nga Dr Marsela MUSABELLIU

20

- Iniciativa e Qytetërimit Global, një paradigmë kineze për botën shumëpolare

Nga Albert VATAJ

13

- Nisëm me vlera strategjike për sigurinë globale!

Nga Dr. Jorgji KOTE

Mjeshtër i Madh në Diplomaci

26

- “Rezilienca Strategjike e Kinës: Inovacion dhe Stabilitet Global”

Nga Marjana DODA

Kina në 2025: Nga fuqia ekonomike te arkitekti i ri i stabilitetit global

ETLEVA XHAJANKA

Foto: Xinhua

Ndërsa bota vazhdon të përballet me sfida të shumta, nga tensionet rajonale tek krizat ekonomike dhe ndryshimet klimatmuke, roli i Kinës si një faktor stabilizues global është bërë më i dukshëm se kurrë. Duke zhvillimet më të fundit, është e qartë se Kina ka zgjedhur një rrugë të veçantë diplomacie, një strategji që kombinon fuqinë ekonomike me ndërmjetësimin politik dhe bashkëpunimin ndërkombëtar, duke e bërë vendin një faktor kyç në ruajtjen e stabilitetit global. Në retrospektivë, dekadat e

fundit kanë treguar se Kina ka ndjekur një politikë të qëndrueshme, duke u përpjekur të ruajë ekuilibrin në një mjedis ndërkombëtar shpesh të paqëndrueshëm. Ndërsa disa shtete kanë preferuar konfrontimin ose përçarjen për të avancuar interesat e tyre, Pekini ka shfaqur aftësinë për të ndërmjetësuar dhe për të krijuar ura bashkëpunimi. Kjo nuk ka ndodhur rastësisht; është pjesë e një vizioni strategjik afatgjatë, që synon të forcojë besimin ndërkombëtar dhe të lehtësojë zgjidhjet paqësore. Roli i Kinës si stabilizues është

dukshëm i ndjeshëm në marrëdhëniet me Shtetet e Bashkuara dhe Evropën. Pavarësisht nga tensionet e ndërsjella, Kina ka zgjedhur të mbajë kanale të hapura dialogu, duke promovuar diskutime mbi çështje komplekse si tregtia, teknologjia dhe siguria ndërkombëtare. Samitet dhe negociatat e nivelit të lartë kanë shërbyer si platforma për ndërtimin e besimit dhe për uljen e tensioneve. Kjo qasje ka ndihmuar në parandalimin e krizave më të mëdha dhe ka lehtësuar bashkëpunimin në çështje të tilla si ndryshimi klimatik, pandemia globale dhe menaxhimi i burimeve strategjike. Përveç marrëdhënieve bilaterale, Kina ka luajtur një rol të rëndësishëm në stabilitetin rajonal. Në Lindjen e Mesme, për shembull, Pekini ka demonstruar aftësinë për të ndërmjetësuar konflikte dhe për të ofruar zgjidhje diplomatike. Ndërhyrjet dhe nismat për të ndihmuar në dialogun rajonal dhe për të promovuar zh-

Pekini ka shfaqur aftësinë për të ndërmjetësuar dhe për të krijuar ura bashkëpunimi. Kjo nuk ka ndodhur rastësisht; është pjesë e një vizioni strategjik afatgjatë, që synon të forcojë besimin ndërkombëtar dhe të lehtësojë zgjidhjet paqësore. Roli i Kinës si stabilizues është dukshëm i ndjeshëm në marrëdhëniet me Shtetet e Bashkuara dhe Evropën.

villimin ekonomik janë dëshmi e qasjes konstruktive të Kinës. Po kështu, në Azi dhe Afrikë, iniciativa të shumta ekonomike dhe investimet në infrastrukturë kanë krijuar rrjete bashkëpunimi që forcojnë stabilitetin dhe rrisin besueshmërinë ndërkombëtare të vendit. Roli i Kinës nuk kufizohet vetëm në nivelin politik apo ekonomik. Vendimi për të investuar në zhvillimin e teknologjisë dhe inovacionit, si dhe për të ndihmuar vendet e prekura nga katastrofat natyrore dhe krizave humanitare, tregon një angazhim më të gjerë për stabilitetin global. Këto veprime kontribuojnë në krijimin e një mjedisi më të qëndrueshëm dhe të parashikueshëm për të gjithë aktorët ndërkombëtarë.

Udhëheqja Diplomatie e Kinës në vitin 2025

Viti 2025 ka qenë një moment përcaktues për rolin e Kinës në skenën globale. Në shumë rajone dhe platforma shumëpalëshe, Kina e ka pozicionuar veten si një partnere konstruktive, një lehtësuese e dialogut dhe një forcë stabilizuese në çështjet ndërkombëtare. Nga Evropa në Azinë Qendrore, nga Azia Juglindore

në iniciativat globale të ndërmjetësimit, Pekini ka demonstruar se politika e saj e jashtme është gjithnjë e më e përqendruar në bashkëpunim, dialog dhe prosperitet të përbashkët. 50-vjetori i marrëdhënieve diplomatike BE-Kinë u festua në Pekin me një samit të nivelit të lartë në korrik, duke përfunduar rëndësinë e ndërsjellë të tregtisë, veprimit klimatik dhe bashkëpunimit strategjik. Angazhimi i Kinës ndaj Evropës nënvizon mesazhin se ajo nuk është vetëm një partnere ekonomike, por edhe një aktore diplomatike e besueshme, e aftë të punojë me vende të ndryshme për përfitim të ndërsjellë.

Në maj, Kina lançoi Organizatën Ndërkombëtare për Ndërmjetësim (IOMed) në Hong Kong, duke ofruar një platformë të re për zgjidhjen paqësore të mosmarrëveshjeve. Duke promovuar ndërmjetësimin në vend të konfrontimit, Kina ka sinjalizuar një qasje proaktive ndaj menaxhimit të konflikteve, duke përfunduar imazhin e saj si një aktor global përgjegjës. Kjo iniciativë, e kombinuar me theksin e Presidentit Xi Jinping mbi paqen në

rajonet e konfliktit si Lindja e Mesme, ilustron vizionin afatgjatë të Kinës për stabilitet global bazuar në dialog, respekt të ndërsjellë dhe bashkëpunim fitimprurës për të dyja palët. Angazhimi rajonal i Kinës në Azinë Juglindore dhe Qendrore tregon më tej largpamësi strategjike. Vizitat shtetërore dhe samitet e nivelit të lartë në Vietnam, Malajzi, Kamboxhia dhe kryeqytetet e Azisë Qendrore kanë forcuar tregtinë, infrastrukturën dhe lidhjet diplomatike, duke avancuar si zhvillimin rajonal ashtu edhe stabilitetin. Këto përpjekje pasqyrojnë gjithashtu aftësinë e Kinës për të balancuar ambicien globale me partneritetet e fqinjësisë, duke projektuar ndikim përmes bashkëpunimit në vend të shtrengimit. Samiti i Organizatës së Bashkëpunimit të Shangait (SCO), i mbajtur në Tianjin, Kinë, në fund të gushtit dhe fillim të

Në maj, Kina lançoi Organizatën Ndërkombëtare për Ndërmjetësim (IOMed) në Hong Kong, duke ofruar një platformë të re për zgjidhjen paqësore të mosmarrëveshjeve. Duke promovuar ndërmjetësimin në vend të konfrontimit, Kina ka sinjalizuar një qasje proaktive ndaj menaxhimit të konflikteve, duke përfunduar imazhin e saj si një aktor global përgjegjës.

Foto: Xinhua

Foto: Xinhua

shtatorit 2025, shënoi një moment kthese për rendin ndërkombëtar. Me pjesëmarrje të lartë të shteteve të Global South-it – përfshirë Indinë, Pakistanin, Iranin, Turqinë, Rusinë dhe një sërë vendesh vëzhguese nga Lindja e Mesme dhe Afrika – forumi u paraqit si një platformë bashkëpunimi për siguri, zhvillim ekonomik dhe respekt të sovranitetit ndërkombëtar. Në këtë kontekst, roli i Kinës ishte thelbësor: ajo u pozicionua si ndërmjetëse dhe katalizatore për forcimin e bashkëpunimit rajonal, duke theksuar rëndësinë e “besimit të ndërsjellë, zhvillimit të përbashkët dhe dialogut për sigurinë”.

Në të njëjtën linjë, samiti i G20-s, që mbahet në Johannesburg të Afrikës së Jugut në nëntor 2025, përbën një tjetër moment me domethënie historike: është hera e parë që G20 zhvillohet në kontinentin afrikan, duke reflektuar përfshirjen gjithnjë në rritje të vendeve afrikane në proceset globale të vendimmarrjes. Kina, si një ndër ekonomitë më të mëdha dhe më dinamike të grupit, ka qenë ndër mbështetëset kryesore të këtij

zgjerimi gjeopolitik, duke promovuar bashkëpunimin verijug dhe duke argumentuar për një rend ndërkombëtar më gjithëpërfshirës dhe më të drejtë. Këto zhvillime nuk përfaqësojnë një humbje të influencës së Perëndimit, por një rishpërndarje të ekuilibrit global. Në vend të një bote të ndarë në blloqe kundërshtuese, po kristalizohej një arkitekturë e re bashkëjetese shumëpolare, ku Kina luan rolin e një stabilizatori që kërkon të harmonizojë interesat e ndryshme gjeopolitike përmes bashkëpunimit ekonomik dhe diplomatik. Siç e theksoi Presidenti Xi Jinping në fjalën përmbyllëse të saminit të SCO-së, “paqja dhe zhvillimi global nuk mund të jenë privi-

legj i disa vendeve, por e drejtë e përbashkët e njerëzimit”, një mesazh që reflekton filozofinë kineze të multilateralizmit aktiv dhe barazisë ndërkombëtare.

Marrëdhëniet Kinë-SHBA gjatë vitit 2025

Viti 2025 ka rezultuar të jetë një moment përcaktues për marrëdhëniet Kinë-SHBA, duke reflektuar ndërveprimin kompleks të konkurrencës, bashkëpunimit dhe diplomacisë së kujdesshme. Si dy ekonomitë dhe fuqitë globale më të mëdha në botë, ndërveprimet e tyre kanë implikime të gjera, jo vetëm në nivel dypalësh, por edhe për sistemin ndërkombëtar në tërësi. Viti filloi me një telefonatë

“

Me pjesëmarrje të lartë të shteteve të Global South-it – përfshirë Indinë, Pakistanin, Iranin, Turqinë, Rusinë dhe një sërë vendesh vëzhguese nga Lindja e Mesme dhe Afrika – forumi u paraqit si një platformë bashkëpunimi për siguri, zhvillim ekonomik dhe respekt të sovranitetit ndërkombëtar. Në këtë kontekst, roli i Kinës ishte thelbësor: ajo u pozicionua si ndërmjetëse dhe katalizatore për forcimin e bashkëpunimit rajonal, duke theksuar rëndësinë e “besimit të ndërsjellë, zhvillimit të përbashkët dhe dialogut për sigurinë”.

mes Presidentit Xi Jinping dhe Presidentit të zgjedhur Donald Trump më 17 janar, e ndjekur nga një bisedë më 5 qershor për çështje tregtare dhe ekonomike. Gjatë gjithë vitit 2025, Kina ka theksuar vazhdimisht dialogun mbi konfrontimin, duke kërkuar të menaxhojë tensionet duke ruajtur kanalet për negociata. Dialogët politikë të nivelit të lartë në Pekin përgatitën terrenin për angazhim pragmatik, duke kulmuar në samitin historik të tetorit midis Presidentit Xi Jinping dhe ish-Presidentit të SHBA-së Donald Trump në Busan, Koreja e Jugut. Ky takim ishte një sinjal nga të dyja palët se, pavarësisht mosmarrëveshjeve të vazhdueshme tregtare dhe teknologjike, angazhimi konstruktiv mbetet i mundur. Ai gjithashtu pasqyroi strategjinë më të gjerë të Kinës për ta projektuar veten si një forcë stabilizuese në çështjet globale, duke promovuar negociatat dhe ekuilibrin strategjik.

Fërkimi ekonomik dhe teknologjik mbetet dimension i

ndjeshëm i marrëdhënieve dypaleshe. “Armëpushimi” i shkurtër tarifor në maj, i ndjekur nga mosmarrëveshje të përtërira mbi kontrollat e eksportit dhe kufizimet e vizave, nxori në pah

Fërkimi ekonomik dhe teknologjik mbetet dimension i ndjeshëm i marrëdhënieve dypaleshe. “Armëpushimi” i shkurtër tarifor në maj, i ndjekur nga mosmarrëveshje të përtërira mbi kontrollat e eksportit dhe kufizimet e vizave, nxori në pah brishtësinë e bashkëpunimit në këta sektorë. Megjithatë, edhe mes tensioneve, Kina theksoi varësinë e ndërsjellë dhe përfitimet e angazhimit fitimprurës për të dyja palët, duke sinjalizuar se rivaliteti strategjik nuk duhet të përkthehet në armiqësi të hapur.

brishtësinë e bashkëpunimit në këta sektorë. Megjithatë, edhe mes tensioneve, Kina theksoi varësinë e ndërsjellë dhe përfitimet e angazhimit fitimprurës për të dyja palët, duke sinjalizuar se rivaliteti strategjik nuk duhet të përkthehet në armiqësi të hapur. Në fund të fundit, ngjarjet e vitit 2025, të kurorëzuara nga samiti Xi-Trump në Busan, sugjerojnë se marrëdhëniet Kinë-SHBA po hyjnë në një fazë të përcaktuar nga konkurrenca e kalibruar dhe bashkëpunimi selektiv. Sfida për të dy fuqitë do të jetë ruajtja e këtij ekuilibri delikat - shfrytëzimi i ndërvarësisë gjatë lundrimit në mosmarrëveshje - në mënyrë që rivaliteti të mos përshkallëzohet dhe bashkëpunimi të mund të sjellë përfitime të prekshme globale.

Kina dhe Evropa: Nxitja e Bashkëpunimit Global në vitin 2025

Në vitin 2025, marrëdhënia Kinë-BE ka treguar se kur dy aktorë të mëdhenj globalë punojnë së bashku, bashkëpunimi i tyre prodhon ndikime pozi-

Foto: VCG

tive jo vetëm për popujt e tyre, por për botën në përgjithësi. Partneriteti Kinë-BE ka një ndikim të thellë në stabilitetin global, rritjen ekonomike dhe zhvillimin e qëndrueshëm. Si dy nga ekonomitë dhe fuqitë tregtare më të mëdha në botë, bashkëpunimi i tyre ndihmon në ruajtjen e tregjeve të hapura, promovon inovacionin teknologjik dhe forcon zinxhirët globalë të furnizimit. Përpjekjet e përbashkëta në fusha të tilla si ndryshimi i klimës, energjia e rinovueshme dhe financat e gjelbra vendosin standarde të rëndësishme për qeverisjen ndërkombëtare mjedisore, duke demonstruar se fuqitë e mëdha mund të bashkëpunojnë për të adresuar sfidat globale urgjente. Përtej ekonomisë dhe mjedisit, marrëdhëniet Kinë-BE nxisin multilateralizmin dhe zgjidhjen paqësore të konflikteve. Duke promovuar dialogun, duke mbështetur të drejtën ndërkombëtare dhe duke koordinuar qëndrimet për çështje të tilla si siguria ushqimore, reagimi ndaj pandemisë dhe konfliktet ra-

jonale, partneriteti kontribuon në një rend ndërkombëtar më të qëndrueshëm dhe të parashikueshëm. Bashkëpunimi i tyre i sinjalizon botës se angazhimi konstruktiv, në vend të konfron-

Përtej ekonomisë dhe mjedisit, marrëdhëniet Kinë-BE nxisin multilateralizmin dhe zgjidhjen paqësore të konflikteve. Duke promovuar dialogun, duke mbështetur të drejtën ndërkombëtare dhe duke koordinuar qëndrimet për çështje të tilla si siguria ushqimore, reagimi ndaj pandemisë dhe konfliktet rajonale, partneriteti kontribuon në një rend ndërkombëtar më të qëndrueshëm dhe të parashikueshëm. Bashkëpunimi i tyre është mënyra më efektive që fuqitë e mëdha të formësojnë një të ardhme globale paqësore, të begatë dhe të ndërlidhur.

timit, është mënyra më efektive që fuqitë e mëdha të formësojnë një të ardhme globale paqësore, të begatë dhe të ndërlidhur.

Roli Konstruktiv i Kinës në mbështetjen e Palestinës

Në vitin 2025, Kina vazhdoi të luante një rol konstruktiv dhe proaktiv në mbështetjen e paqes, stabilitetit dhe zhvillimit në Palestinë. Duke mbështetur politikën e saj të gjatë të mbështetjes së të drejtave legjitime të popullit palestinez, Pekini theksoi rëndësinë e dialogut, negociatave dhe një zgjidhjeje me dy shtete si e vetmja rrugë e qëndrueshme drejt paqes së qëndrueshme. Zyrtarët kinezë kanë theksuar vazhdimisht se populli palestinez duhet të qeverisë Palestinën, në përputhje me të drejtën ndërkombëtare dhe rezolutat e OKB-së. Kina ka qenë aktive diplomatikisht, duke u angazhuar me partnerët rajonale dhe bashkësinë ndërkombëtare për të inkurajuar zgjidhjen paqësore të konflikteve. Zëdhënësit e Ministrisë së Punëve të Jashtme thek-

suan rëndësinë e planit të rindërtimit të Gazës të miratuar nga autoritetet palestineze dhe vendet arabe, të cilin Kina e mbështet plotësisht. Pekini ka theksuar se qeverisja pas konfliktit në Gaza duhet të pasqyrojë vullnetin e popullit palestinez, duke promovuar njëkohësisht stabilitetin dhe zhvillimin socio-ekonomik. Përtej diplomacisë, Kina ka ofruar mbështetje të prekshme përmes ndihmës humanitare dhe ndihmës për rindërtim, duke përfshirë furnizime mjekësore, ushqim, etj që synojnë përmirësimin e kushteve të jetesës në Gaza dhe Bregun Perëndimor. Kina gjithashtu promovon bashkëpunimin shumëpalësh, duke punuar me Kombet e Bashkuara dhe aktorët rajonalë për të siguruar ofrimin e ndihmës humanitare, mbrojtjen e civilëve dhe restaurimin e infrastrukturës. Duke parë përpara, Kina synon të vazhdojë angazhimin e saj konstruktiv, duke kombinuar dialogun diplomatik, ndihmën humanitare dhe avokimin për pajtim. Duke promovuar zgjidhjen paqësore, zhvillimin e qëndrueshëm dhe shkëmbimet midis njerëzve, Kina e pozicionon veten si një partnere e përkushtuar për një Palestinë të qëndrueshme, të begatë dhe të pavarur, duke reflektuar vizionin e saj më të gjerë për paqen dhe zhvillimin në Lindjen e Mesme. Edhe në raport me Ukrainën duhet të theksojmë se Kina ka qenë ndër të parët me një agjendë paqësore, duke sjellë planin me 12 pika një vit më parë, por dhe gjatë vitit 2025 Kina ka luajtur një rol të dukshëm në përpjekjet për stabilizimin e situatës në Ukrainë dhe përfundimin e

Foto: CGTN

konfliktit. Përmes diplomacisë aktive dhe promovimit të dialogut, Pekini ka mbështetur një zgjidhje paqësore që fokusohet në negociata dhe armëpushim, duke theksuar rëndësinë e një zgjidhjeje politike mbi konfliktin ushtarak. Kina ka ofruar platforma ndërkombëtare për bisedime dhe ka theksuar gatishmërinë

për të ndërmjetësuar mes palëve, duke synuar uljen e tensioneve dhe ndërtimin e besimit. Diplomacia e Kinës në vitin 2025 ilustron një komb që është gjithnjë e më qendror në formësimin e rendit ndërkombëtar. Përpjekjet e saj tregojnë një qasje shumëplanëshe: ndërtimin e urave me Evropën, nxitjen e bashkëpunimit shumëpalësh në Azi dhe ofrimin e zgjidhjeve inovative për zgjidhjen e konflikteve. Duhet ta pranojmë se roli i Kinës nuk ka të bëjë vetëm me zgjerimin e ndikimit - ka të bëjë me udhëheqjen përmes dialogut, partneritetit dhe paqes, duke vendosur një standard për angazhim konstruktiv global në dekadat që vijnë. Përmes diplomacisë së matur, bashkëpunimit rajonal dhe iniciativave humanitare, Pekini po ndihmon në ndërtimin e një bote më të qëndrueshme, ku konfliktet zgjidhen me dialog, partneritetet forcojnë paqen dhe zhvillimi i përbashkët bëhet mundësi për të gjithë.

Diplomacia e Kinës në vitin 2025 ilustron një komb që është gjithnjë e më qendror në formësimin e rendit ndërkombëtar. Përpjekjet e saj tregojnë një qasje shumëplanëshe: ndërtimin e urave me Evropën, nxitjen e bashkëpunimit shumëpalësh në Azi dhe ofrimin e zgjidhjeve inovative për zgjidhjen e konflikteve. Duhet ta pranojmë se roli i Kinës.

Iniciativa e Qeverisjes Globale (GGI) si një vështrim i ri mbi rendin botëror

DR MARSELA MUSABELLIU

Jetojmë në një epokë tejet komplekse, ku bota përballet me kriza politike, ekonomike dhe mjedisore që ndërthuren çdo ditë. Nevoja për një sistem qeverisjeje globale më të drejtë dhe funksionale nuk ka qenë kurrë më urgjente.

Më 1 shtator 2025, në qytetin bregdetar të Tianjinit, udhëheqësi kinez shpalli Inicativën e Qeverisjes Globale (GGI), duke bërë thirrje për bashkëpunim ndërkombëtar në ndërtimin e një rendi më të drejtë, më të barabartë dhe më gjithëpërfshirës. Iniciativa e Qeverisjes Globale ofron një pasqyrë se si Kina kërkon të formësojë rendin botëror përmes rolit të saj në çështjet globale. Si propozimi më i fundit madhor nga Presidenti Xi Jinping, iniciativa ngre pyetje të rëndësishme rreth asaj se si qasja e Kinës ndaj qeverisjes dhe diplomacisë mund të përcaktojë të ardhmen e marrëdhënieve ndërkombëtare.

Për të kuptuar më mirë shtetë-

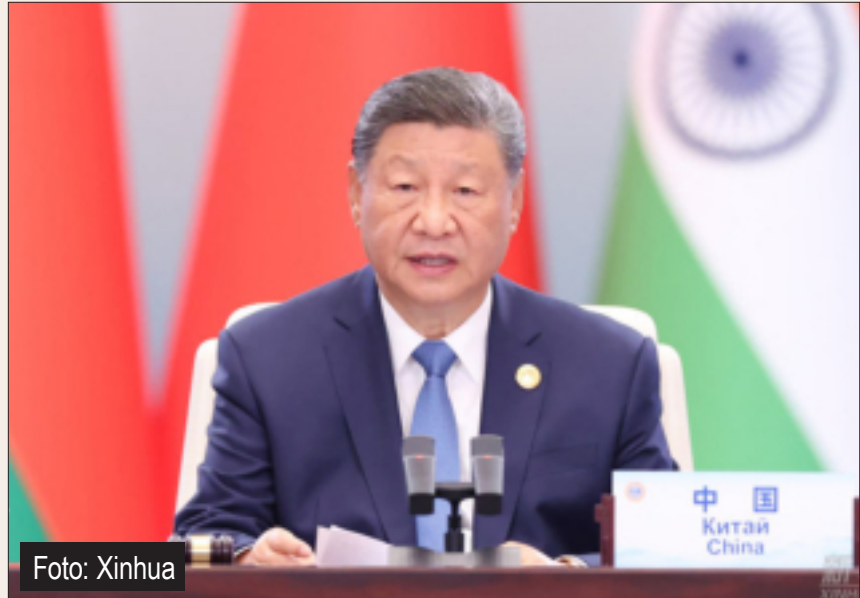

Foto: Xinhua

sinë, diplomacinë dhe vizionin global të Kinës, duhen parë me kujdes dhe interes iniciativat e dala nga Pekini zyrtar. Për të kuptuar qasjen aktuale të Kinës ndaj diplomacisë, duhet të gjurmohet evolucioni i ini-

ciativave të saj globale që kur Xi Jinping Sekretar i Përgjithshëm dhe President filloi shpалosjen e tyre. Vizioni i Presidentit Xi për ndërtimin e “një komuniteti me një të ardhme të përbashkët për njerëzimin” përcakton qëllimin strategjik të Kinës - një aspiratë afatgjatë që udhëheq politikën e saj të jashtme dhe angazhimin global.

Viti 2025 është edhe simbolik pasi përkon me 80-vjetorin e themelimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, një moment që fton reflektim mbi rrugëtimin dhe sfidat e rendit ndërkombëtar. Edhe pse sistemi i pasluftës ka kontribuar ndjeshëm në ruajtjen e paqes e në zhvillimin global, sot ai përballet me sfida të reja: konflikte të reja dhe boshllëqe në qeverisjen ndërkombëtare. Pikërisht në këtë kontekst, Kina – si anëtare e përhershme e Këshillit të Sigurimit dhe vendi më i madh në

Iniciativa e Qeverisjes Globale ofron një pasqyrë se si Kina kërkon të formësojë rendin botëror përmes rolit të saj në çështjet globale. Si propozimi më i fundit madhor nga Presidenti Xi Jinping, iniciativa ngre pyetje të rëndësishme rreth asaj se si qasja e Kinës ndaj qeverisjes dhe diplomacisë mund të përcaktojë të ardhmen e marrëdhënieve ndërkombëtare.

Foto: Ministria e Jashtme Kineze

zhvillim – propozon GGI-në si një përgjigje për sfidat e kohës.

Pesë parimet e Iniciativës së Qeverisjes Globale

Në praktikë, qeverisja globale është formësuar nga një hierarki që privilegjon kombet e fuqishme. Vendet më të vogla ose më pak me ndikim marginalizohen rregullisht ndërsa fuqitë e mëdha kontrollojnë prioritetet ndërkombëtare. Nisma e fundit e Pekinit vjen me “Pesë koncepte kryesore” të cilat janë të rrënjësura thellë në parimet dhe qëllimet e Kartës së OKB-së dhe shprehin aspiratën e përbashkët të shumicës së vendeve të botës. Ato nuk synojnë të rrëzojnë apo të zëvendësojnë rendin ekzistues ndërkombëtar, por përkundrazi, të përmirësojnë funksionimin e tij.

Angazhimi ndaj barazisë sovra- ne. Kjo është premisa bazë e marrëdhënieve ndërkombëtare. Të gjitha vendet, pavarësisht nga madhësia, forca dhe pasuria, janë pjesëmarrës, vendimarrës dhe përfitues të barabartë në qeverisjen globale. Duhet të bëhen përpjekje për të prom-

ovuar demokraci më të madhe në marrëdhëniet ndërkombëtare dhe për të rritur përfaqësimin dhe zërin e vendeve në zhvillim. Angazhimi ndaj sundimit të së drejtës ndërkombëtare. Normat e Kartës së OKB-së duhet të respektohen njësoj nga të gjitha vendet, pa standarde të dyfishta. Normat ligjore universale duhet të udhëheqin qeverisjen globale në vend të zbatimit selektiv ose standardeve jokonsistente. Siç ka theksuar Presidenti Xi, nuk duhet të ketë standarde të dyfishta dhe rregullat e brendshme të disa vendeve nuk duhet t’u imponohen të tjerëve.

Angazhimi ndaj multilateralizmit. Çështjet globale kërkojnë vendime kolektive dhe përfshirjen e të gjithëve. Praktikrat e unilateralizmit dhe strukturat përjashtuese duhen refuzuar. Roli i OKB-së duhet forcuar si platforma qendrore e multilateralizmit, n’ërsa organizatat rajonale duhet të kontribuojnë sipas avantazheve dhe aftë- sive të tyre. Dialogu dhe bashkëpunimi ndërkombëtar duhet të zëvendësojnë veprimet unilaterale dhe politikrat e blloqeve

kundërshtare.

Angazhimi ndaj qasjes së orientuar drejt njerëzve. Qeverisja globale nuk është abstrakte, por ka në qendër mirëqenien e popujve. Ajo duhet të krijojë ndjenjën e sigurisë, përmbushjes dhe shpresës për të ardhmen, duke nxitur zhvillimin e përbashkët,

Xi njoftoi për herë të parë Iniciativën “Një Brez, një Rrugë” (BRI) në shtator 2013, duke u përqendruar në zhvillimin e infrastrukturës në vendet në zhvillim - themeli për rritjen ekonomike. Si shembulli më i spikatur në botë i zhvillimit të shpejtë përmes infrastrukturës, Kina kërkoi ta ndante këtë model me të tjerët.

përballimin e sfidave të përbashkëta dhe ndarjen e përfitimeve midis kombeve. Mirëqenia njerëzore dhe zhvillimi i qëndrueshëm duhet të mbizotërojnë mbi rivalitetin strategjik midis kombeve.

Angazhimi ndaj rezultateve reale. Qeverisja globale duhet të japë zgjidhje konkrete për problemet, duke balancuar çështjet afatshkurtra me sfidat afatgjata. Ajo duhet të japë rezultate të prekshme, jo të mbetet e bllokuar në retorikë ose gjeste simbolike. Është e domosdoshme të përmirësohet bashkëpunimi praktik për të parandaluar që sistemi i qeverisjes të mbetet prapa ose të fragmentohet.

Qëllimi është që sistemi aktual dhe institucionet ndërkombëtare të bëhen më të afta në veprim, më efektive, më fleksibël ndaj ndryshimeve dhe më të shpejta në reagimin ndaj sfidave

Kina kërkon të formësojë rendin botëror përmes rolit të saj në çështjet globale. Si propozimi më i fundit madhor nga Presidenti Xi Jinping, iniciativa ngre pyetje të rëndësishme rreth asaj se si qasja e Kinës ndaj qeverisjes dhe diplomacisë mund të përcaktojë të ardhmen e marrëdhënieve ndërkombëtare.

Foto: Xinhua

globale, duke iu shërbyer interesave të të gjitha vendeve, në veçanti atyre në zhvillim.

Kjo qasje e Pekinit thekson se reformimi nuk është një proces i shkëputur nga realiteti. Kina, si promotor i kësaj iniciative, afirmon se do të mbetet e palëkundur në mbrojtjen e këtij sistemi, duke qëndruar në “anën e duhur të historisë.”

Rëndësia e këtij pozicionimi qëndron tek fakti se Iniciativa nuk shihet si një projekt i kufizuar, por si një vizion që përputh interesat kombëtare me përgjegjësinë globale. Përmes saj, synohet që zhvillimi, paqja dhe prosperiteti të ndahen gjerësisht, duke i dhënë botës më shumë stabilitet dhe shpresë në një periudhë turbulencash. Në këtë kuptim, ajo paraqet një angazhim afatgjatë për paqen dhe zhvillimin, duke e parë qeverisjen globale si një mjet për të garantuar një rend më të drejtë dhe gjithëpërfshirës. Kina thekson se reformimi duhet të bazohet në realitetin e botës dhe jo në rivalitete ideologjike, duke mbrojtur me vendosmëri multilateralizmin.

Ky vizion shkon përtej poli-

tikës. Ai shpreh një angazhim të sigurt për t'i dhënë botës më shumë stabilitet, zhvillim dhe shpresë, në një periudhë kur tensionet dhe pasiguritë janë në rritje. GGI është një thirrje për të ndarë paqen, begatinë dhe përparimin, duke parë qeverisjen globale si mjetin më të mirë për të ndërtuar një të ardhme të drejtë dhe gjithëpërfshirëse.

Hallka më e re në mozaikun e nismave të Pekinit

Iniciativa e Qeverisjes Globale vjen pas disa të tjerave shumë të rëndësishme, të gjitha të shpallura dhe të promovuara nga lideri i Kinës Xi Jinping. Iniciativa “Një brez, një rrugë”, Iniciativa për Zhvillim Global (GDI), Iniciativa për Siguri Globale (GSI) dhe Iniciativa për Qytetërim Global (GCI). Së bashku, ato formojnë një strategji të plotë që synon të ardhme më të qëndrueshme, më të sigurt dhe më të bashkuar.

Xi njoftoi për herë të parë Iniciativën “Një Brez, një Rrugë” (BRI) në shtator 2013, duke u përqëndruar në zhvillimin e infrastrukturës në vendet në zhvillim - themeli për rritjen ekonomike. Si shembulli më i spikatur në botë

i zhvillimit të shpejtë përmes infrastrukturës, Kina kërkoi ta ndante këtë model me të tjerët. Pavarësisht ndërlikimeve dhe kritikave, shumë vende në zhvillim e mirëpritën iniciativën, e cila shpejt u zgjerua përmes kornizës së saj origjinale në një projekt vërtet global. Kina filloi të prezantonte projekte më të vogla dhe më të synuara - të tilla si shkolla, spitale, objekte sportive, ferma dhe qendra shëndetësore. GDI sinjalizoi një kornizë më të gjerë strategjike për angazhimin e Kinës me botën, duke theksuar mënyra specifike se si Kina mund të kontribuonte në ndërtimin e një komuniteti të përbashkët ndërkombëtar. Pas kësaj erdhi Iniciativa e Sigurisë Globale (GSI), që synonte adresimin e mosmarrëveshjeve dhe konfrontimeve ndërkombëtare përmes dialogut dhe jo konfliktit. Iniciativa e Qytetërimit Global (GCI) e zgjeroi më tej vizionin, duke theksuar shkëmbimin kulturor, respektin e ndërsjellë midis qytetërimeve dhe lidhjet midis njerëzve.

Iniciativa e Qeverisjes Globale në këtë kuadër, vjen si shtylla institucionale dhe ligjore që i jep formë, drejtim dhe vazhdimësi të gjitha këtyre nismave. Sot, rendi ndërkombëtar po përjeton një fazë transformimi të thellë. Sipas Pekinit, sistemi aktual vuan nga tre dobësi kryesore: përfaqësim i pamjaftueshëm i vendeve të Jugut Global; dobësim i autoritetit të ligjit ndërkombëtar; dhe mungesë efektiviteti në përballimin e krizave globale. Kjo situatë kërkon një reformë të guximshme që ta kthejë qeverisjen

Forumi i 12-të Xiangshan i Pekinit, më 17 shtator 2025. (Foto: VCG)

Kina filloi të prezantonte projekte më të vogla dhe më të synuara - të tilla si shkolla, spitale, objekte sportive, ferma dhe qendra shëndetësore. GDI sinjalizoi një kornizë më të gjerë strategjike për angazhimin e Kinës me botën, duke theksuar mënyra specifike se si Kina mund të kontribuonte në ndërtimin e një komuniteti të përbashkët ndërkombëtar. Pas kësaj erdhi Iniciativa e Sigurisë Globale (GSI), që synonte adresimin e mosmarrëveshjeve dhe konfrontimeve ndërkombëtare përmes dialogut dhe jo konfliktit. Iniciativa e Qytetërimit Global (GCI) e zgjeroi më tej vizionin, duke theksuar shkëmbimin kulturor, respektin e ndërsjellë midis qytetërimeve dhe lidhjet midis njerëzve.

globale në një instrument të vërtetë bashkëpunimi dhe jo ndarjeje.

Së fundmi, Iniciativa e Qeverisjes Globale përfaqëson kulmin e një arkitekture gjeostrategjike - duke plotësuar kornizën e nevojshme për të arritur qëllimin përfundimtar të Xi: një "komunitet me një të ardhme të përbashkët për të gjithë njerëzimin". Presidenti Xi Jinping solemnisht paraqiti Iniciativën duke ofruar përgjigjen kineze për këtë pyetje të kohës sonë, u shpreh Ministri i Jashtëm i Kinës në 27 tetor 2025. Mesazhi më i qartë nga

kjo initiative është një thirrje për solidaritet më të fortë, një sistem të qeverisjes globale më të barabartë, për përfaqësim dhe të më të madh për vendet në zhvillim dhe refuzon nënshtrimin e të vegjëlve dhe të dobëtve.

Iniciativa formëson një model gjithëpërfshirës të vizionit global të Kinës. Ky model ripërcakton strukturat e angazhimit ndërkombëtar sipas një filozofie ku çështjet globale duhet të diskutohen nga të gjithë, sistemi i qeverisjes globale ndërtohet nga të gjithë, dhe rezultatet e qeverisjes ndahen nga të gjithë.

NISËM ME VLERA STRATEGJIKE PËR SIGURINË GLOBALE!

Dr. Jorgji KOTE
Mjeshtër i Madh në Diplomaci

Nisma për Siguri Globale (GSI) e shpallur në Prill 2022 nga Presidenti i Republikës Popullore të Kinës, Xi Jinping është projekt shumëdimensional që rreket të japë përgjigje shteruese për katalogun e larmishëm të sigurisë globale gjeopolitike.

Kjo Nisëm me gjeografi politike planetare mbështetet mbi dimensionet më thelbësore të paqes dhe sigurisë së qëndrueshme në botë. Ajo merr vlera akoma më të mëdha pasi ka për autore Kinën, super shtet me peshë politike, ekonomike dhe ushtarake globale, fuqi bërthamore dhe anëtare e Përherëshme e KS të OKB-së.

Të gjashtë komponentët e Nisëmës dëshmojnë angazhimin serioz kinez “për siguri globale gjithëpërfshirëse, bashkëpunuese dhe të qëndrueshme”, për mbrojtjen e sovranitetit dhe tërësisë territoriale të çdo vendi, respektimin e parimeve të Kartës së OKB-së, angazhimin për të dëgjuar shqetësimet e sigurisë

Foto: VCG

të çdo vendi, angazhimin për paqe të qëndrueshme nëpërmjet dialogut dhe konsultimeve diplomatike dhe për realizimin e sigurisë tradicionale dhe jo tradicionale.

Në këtë kuadër, Kina ka ndërmarrë shumë hapa, masa dhe reforma në të gjitha variablat jetikë përkatës - sigurinë kombëtare dhe kufitare, sigurinë ekonomike, kibernetike, bërthamore dhe sigurinë e rendit ndërkombëtar ekzistues.

Laçimi dhe zbatimi i këtij projekti madhor po bëhet në një periudhë kritike plot me turbulenca, ndryshime dhe sfida serioze, sidomos paqëndrueshmërisë dhe pasigurisë dhe kur bota rrezikon të qeveriset sipas “ligjit të xhunglës”.

Ja pse GSI-ja po shoqërohet edhe me Nismat për Zhvillim, Qytetërim dhe Qeverisje Globale.

Këtu është shumë e rëndësishme të nënvizohet se ky “kuartet” strategjik është vlerësuar edhe nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së, Antonio Guterres. Kjo edhe sepse GSI bashkë me trinomin tjetër global linjzohen natyrshëm me vizionin e OKB-së dhe me “Pakti për të Ardhmen” që Samiti i saj miratoi vitin e kaluar. Kina i kushton rëndësi të veçantë edhe mbështetjes dhe zbatimit të Agjendës së OKB-së për Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm 2030.

GSI-ja vazhdon të kërkojë dhe zbatojë mënyra dhe rrugë të reja për realizimin e sigurisë globale, duke vendosur dialogun mbi konfrontimin dhe partneritetin mbi aleancat.

Falë këtyre vlerave, demarshëve dhe risive të dukshme, kjo Nisëm ka fituar mbështetjen e mbi 120 vendeve, shumë organi-

zatave ndërkombëtare dhe rajonale. Ndërkohë që nga projekti i saj “Një rrugë një brez” përfitojnë mbi 150 vende.

Veç projektit të mësipërm, kontributi i saj ka filluar qysh me Organizatën e Bashkëpunimit Ekonomik të Shangait, Samitet e BRICS dhe të Jugut Global, platformat e bashkëpunimit ekonomik në kontinentet e tjera, me vendet e Europës Qendrore dhe Lindore, ku bën pjesë edhe Shqipëria dhe në shumë formate të tjera.

Në këtë proces dinamik, Kina vazhdon të promovojë me përparësi multilateralizmin mbi bazën e parimit të solidaritetit dhe bashkëpunimit; sepse trajtimi i rreziqeve globale kërkon përpjekje globale. Edhe këtu Kina vepron në një linjë me Paktin e OKB-së për të Ardhmen, duke ndihmuar në rigjallërimin e multilateralizmit, nëpërmjet theksimit të rolit qendror të OKB-së. Për këtë qëllim, ndër të tjera, më 19 Shkurt 2025, në cilësinë e kryesueses së radhës të KS të OKB-së, Kina mikpritri në selinë e OKB-së në Nju Jork Takimin e Nivelit të Lartë “Ushtrimi i multilateralizmit, Reformimi dhe Përmirësimi i Qeverisjes Globale”. Fjala e Ministrit të Jashtëm Wang Yi dhe idetë e tij në atë takim u mirëpritën nga agjencitë dhe shtetet anëtare të OKB-së.

Rëndësinë e multilateralizmit dhe zbatimin e tij në praktikën e marrëdhënieve ndërkombëtare e theksoi sërish Presidenti kinez Xi Jinping edhe në Samitin e APEC-ut më 31 Tetor.

Ndërkohë, Kina e mbështet fuqishëm OKB-në edhe financiarisht. Ajo është kontribuesja e dytë më e madhe e buxhetit

Presidenti kinez Xi Jinping mban një fjalim në banketin e përbashkët të mirëseardhjes të grupeve amerikane të miqësisë në San Françisko, 15 nëntor 2025. (Foto: Xinhua)

paqeruajtës dhe e treta ndërmyjet anëtarëve të Këshillit të Sigurimit lidhur me financimin e trupave policore dhe paqeruajtëse të OKB-së. Gjatë 35 viteve të pjesëmarrjes në këto misione, Kina ka dërguar mbi 50,000 trupa në zona të nxehta konflikti. Helmetat e saj blu janë bërë forcë e rëndësishme në operacionet paqeruajtëse të OKB-së.

Në zbatimin e kësaj Nisme Kina i përmbahet dispozitave të së drejtës ndërkombëtare universale. Ajo nuk vepron nisur nga e drejta e forcës por nga forca e të drejtës ndërkombëtare. Kjo përbën një dukuri interesante, sidomos kur edhe vende si SHBA-të që krijuan OKB-në dhe rendin e sotëm ndërkombëtar duket se po e vejnë në dyshim, madje po ndërmarrin hapa që rrezikojnë rendin ndërkombëtar me pasoja tejet negative.

Më tej, si anëtare aktive e Jugut Global, Kina mbështet të gjitha vendet afrikane dhe latino-amerikane në mbrojtjen e

sovranitetit dhe zhvillimit social-ekonomik.

Kështu, në Samitin e Pekinit të Forumit Kino-Afrikën 2024 u arrit konsensusi mbi zbatimin e përbashkët të GSI-së. Në këtë kuadër, Kina ka nënshkruar memorandume mirëkuptimi bashkëpunimi me shumë vende në Azi dhe në Afrikë. Po ashtu, ajo ka ndihmuar në trajnimin e personelit të sigurisë në vendet në zhvillim dhe me 1,700 trajnime të planifikuara për vitin 2025. Kina i ka mbështetur të gjitha ato vende me ndihma dhe projekte të mëdha dhe kryesisht me “Një brez një rrugë”.

Falë qëndrimeve pragmatike politike dhe diplomatike, pa tabu dhe paragjykimet ideologjike, pa dhënë leksione dhe pa ndërhyrë në punët e tyre të brendshme, këto përpjekje dhe veprime kanë krijuar një besueshmëri dhe pëlqyeshmëri në rritje për Kinën te vendet arabe dhe afrikane. Sipas të dhënave më të fundit, simpatia për Kinën në

12 vendet kryesore arabe është rritur ndjeshëm, duke ia kaluar vendeve kryesore perëndimore. Madje, ndaj këtyre të fundit ka një farë alergjie për shkak të standardeve të tyre të dyfishta, mbështetjes së tepëruar për Izraelin, mosmbështetjes së Palestinës, imponimit të vlerave dhe parimeve të tyre ideologjike, etj. Të njëjtën përparësi i kushton Kina edhe masave për sigurinë tradicionale dhe jo tradicionale. Lidhur me të parin, Kina i është përkushtuar përparimit të procesit të kontrollit të armëve konvencionale; ndërkohë, ajo po bashkëpunon me OKB-në për zbatimin e strategjisë gjithëpërfshirëse kundër terrorizmit. Në këtë drejtim, Kina ka propozuar Nismën mbi Sigurinë Globale të të Dhënave dhe Nismën për Qeverisjen Globale të IA-së; gjithashtu ajo po bashkëpunon për të përmirësuar qeverisjen në kufijtë e rinj, në rajonet polare dhe në hapësirat kibernetike. Kina ka bërë hapa përpara edhe në bashkëpunimin në fushat e sigurisë jo tradicionale, si mashtrimet telefonike dhe trafikimi i qenieve njerëzore nëpërmjet platformave ASEAN dhe Bashkëpunimi Lancang-Mekong dhe në fusha të tjera. Këtu është vendi të theksojmë se GSI-ja lindi dhe po zbatohet gjatë shpërthimit të tri konflikteve të

Foto: Xinhua

mëdha ushtarake dhe ekonomike të njohura që e kanë venë edhe vetë këtë Nisëm në provë. Kina ka luajtur qysh në fillim rol aktiv ndërmjetësues në luftën midis Rusisë dhe Ukrainës; një proces ky tejet i ndërlikuar, me përplasje interesash të disa aktorëve/faktorëve madhorë. Vetëm dy muaj pas sulmit rus kundër Ukrainës, ajo parashtrori Propozimin e saj prej 12 pikash për zgjidhjen e konfliktit. Në kërkim të një zgjidhjeje të pranueshme për të dyja palët, ndërmjetësuesi i lartë kinez Li Hui ka zhvilluar bisedime intensive në Pekin, Moskë, Kiev, Bruksel, Uashington dhe në metropole të tjera europiane. Në vijim, vitin e kaluar, Kina, Brazili dhe vende

të tjera të Jugut Global bashkëpunuan për krijimin në OKB të Grupit të Miqve për Paqe në Ukrainë.

Po kështu, Presidenti Xi ka sugjeruar fokusimin në 4 pikat më themelore të kësaj zgjidhjeje paqësore. Gjatë vitit të kaluar qeveria kineze ka lëshuar 68 deklarata lidhur me qëndrimet e saj, në mbështetje të përpjekjeve paqebërëse.

Vlen të rikujtojmë se Kina ka kërkuar respektimin e sovranitetit dhe integritetit territorial, mospërdorimin e armëve bërthamore nga Rusia, respektimin e sigurisë për të dyja palët, çeljen e korridoreve për furnizimin me drithëra dhe aspekte të tjera të rëndësishme. Gjithashtu ajo ka shprehur gatishmërinë për të dërguar edhe trupa në kuadrin e OKB-së, si garanci për sigurinë në Ukrainë në rastin e një armëpushimi të mundshëm. Këtë interesim Kina e ka treguar edhe në rastin e krizës në Lindjen e Mesme. Jo vetëm se është blerësi më i madh i naftës arabe, ku çdo paqëndrueshmëri do kishte pasoja të rënda për sig-

Kina ka kërkuar respektimin e sovranitetit dhe integritetit territorial, mospërdorimin e armëve bërthamore nga Rusia, respektimin e sigurisë për të dyja palët, çeljen e korridoreve për furnizimin me drithëra dhe aspekte të tjera të rëndësishme. Gjithashtu ajo ka shprehur gatishmërinë për të dërguar edhe trupa në kuadrin e OKB-së, si garanci për sigurinë në Ukrainë në rastin e një armëpushimi të mundshëm.

urinë e saj ekonomike, por edhe për interesat e saj strategjike në atë rajon, simpatinë që gëzon atje dhe zbatimin e projektit “Një brez një rrugë”.

Nisur nga sa sipër, edhe pse nuk ka qenë pjesëmarrëse në bisedimet direkte për aemëpushimin në Gaza, Kina ka mbështetur veprimet dhe vendimet e SHBA-ve, Izraelit, vendeve arabe dhe BE-së lidhur me armëpushimin në falë; ndërsa më parë ajo ka dënuar sulmin terrorist të Hamasit më 7 tetor 2023 por edhe qëndrimet jo proporcionale të Izraelit, sidomos bombardimet në Gaza dhe mosnjohjen e shtetit të Palestinës sipas zgjidhjes me dy shtete.

Për rrjedhojë, nëse për rastin e Rosisë ka rezerva dhe kritika, për shkak të pozitës, aleancës dhe interesave strategjike kineze në atë rajon dhe me Rusinë, sa i takon Lindjes së Mesme ka një vlerësim shumë më të madh për qëndrimet kineze.

Shqetësimi i tretë madhor për Kinën por jo vetëm lidhet me sigurinë e saj ekonomike dhe shmangien e një lufte tregtare me SHBA-të, sidomos lidhur me tarifatat doganore. Meqenëse SHBA-të dhe Kina japin 47 për qind të GDP-së dhe gjysmën e prodhimit botëror të mallrave, lufta tregtare mes tyre do ishte shkatërrimtare për to dhe gjithë ekonominë botërore. Ndaj dhe sa herë ka probleme, si dhe gjatë muajve të fundit, Kina angazhohet në bisedime serioze, pa ultimatumet dhe masa ekstreme.

Takimi i shumëpritur Trump-Xi Jinping më 30 Tetor në Seul me rezultatet pozitive të njohura konfirmoi se dialogu dhe bisedimet janë alternativa më e mirë për sheshimin dhe zgjidhjen e çdo krize dhe konflikti tregtar

Presidenti i Kinës Xi Jinping takohet me homologun amerikan Donald Trump në Busan, Republikë e Koresë, 30 tetor 2025. (Foto: Xinhua)

midis vendeve të mëdha dhe këtu Kina po e thotë siç duhet fjalën e saj.

Gjithsesi, për vlerësimin e drejtë realpolitik të qëndrimeve kineze edhe ndaj këtyre tre krizave dhe konflikteve, do kuptuar drejt se edhe Kina ka interesa të veta. Por këtu rëndësi thelbësore ka

Foto: Ministria e Jashtme Kineze

gatishmëria e Kinës për bashkëpunim me SHBA-të dhe Europën, për zgjidhjen e çdo krize dhe konflikti.

Së fundi, si diplomat karriere për dekada, nuk mund të mos përmend aktorin dhe faktorin tjetër të suksesit të pritshëm të kësaj Nisme – profesionalizmin dhe përvojën e spikatur të diplomacisë kineze. Këtu mjafton të veçojmë faktin që ndonëse për hapjen historike të Kinës ndaj SHBA-ve në vitet 70, meritat i atribuohen kryesisht ish – Presidentit Nikson dhe legjendës së diplomacisë, Henry Kissinger, do theksuar se po aq, në mos dhe më shumë merita kishte udhëheqja e atëherëshme kineze me guximin dhe vizionin politik të asaj kohe, me diplomacinë e suksesshme të sharmit dhe ping-pongut me rrjedhoja epokale. Këtë fakt e kanë pranuar dhe vlerësuar edhe protagonistët e asaj epoke historike. Ja pse, ka një besim të shtuar se Nisma për Sigurinë Globale do të ketë rezultate pozitive në trajtimin dhe zgjidhjen e rebaseve të koklavitur gjeopolitikë.

INICIATIVA E KINËS PËR ZHVILLIM GLOBAL (GDI)

Një perspektivë reale e zhvillimit të qëndrueshëm global

Redion LULI

Bashkëpunimi për zhvillim global ka hyrë në një epokë transformuese të karakterizuar nga kriza të mbivendosura, duke përfshirë krizën ekonomike, fragmentimin gjeopolitik dhe ndryshimet klimatike. Në këtë sfond, Iniciativa për Zhvillim Global (GDI), e propozuar nga Presidenti Kinez Xi Jinping gjatë Sesionit të 76-të të Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së në shtator 2021, u shfaq si një vizion alternativ që synonte rigjallërimin e angazhimeve globale për zhvillim të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës.

GDI udhëhiqet nga shtatë parime kryesore: parimi “zhvillimi në radhë të parë”, parimi i fokusimit tek nevojat e çdo njeriu (qasje antropocentrike), përfitime gjithëpërfshirëse, zhvillim i nxitur nga inovacioni, harmoni me natyrën, taktika të orientuara drejt veprimit dhe sinergji me mekanizmat ekzistues. Kjo iniciativë është në përputhje të plotë me

Foto: Ministria e Jashtme Kineze

iniciativa të tjera shumëpalëshe, siç janë Agjenda 2030 e OKB-së, Agjenda 2063 e Bashkimit Afrikan dhe Iniciativa “Një Brez, një Rrugë” (BRI).

GDI përqendrohet në tetë fusha prioritare: reduktimi i varfërisë, siguria ushqimore, reagimi ndaj pandemisë dhe vaksinat, financimi i zhvillimit, zhvillimi i gjelbër dhe i qëndrueshëm, industrializimi, ekonomia digjitale dhe konjeksioni digjital.

Iniciativa për Zhvillim Global është hartuar si një platformë gjithëpërfshirëse dhe jo-përgjashtuese për zhvillimin e bashkëpunimit mes vendeve dhe jo si një aleancë gjeopolitike. Ajo thekson bashkëpunimin Jug-Jug dhe paraqitet si një e mirë publike kineze për botën.

Ndërmjet viteve 2021 dhe 2025, GDI-ja u transformua gradualisht nga një deklaratë politike

në një platformë operacionale. Arritjet kryesore përfshijnë krijimin e Grupit të Miqve të GDI-së (2022), lançimin e Fondit Global të Zhvillimit dhe Bashkëpunimit Jug-Jug dhe formimin e një grupi projektesh që përfshin mbi 500 nisma në të gjithë Azinë, Afrikën dhe Amerikën Latine. Në Afrikë, projektet e GDI janë përqendruar në inovacionin bujqësor dhe përshtatjen ndaj klimës. Në Azinë Juglindore, ato janë fokusuar në arsimin digjital, shëndetin publik dhe energjinë e rinovueshme. Ndërsa në Amerikën Latine, bashkëpunimi përqendrohet në mbrojtjen e mjedisit dhe sistemet e energjisë së rinovueshme.

Sesionet e trajnimit që përfshijnë 60.000 persona kanë ndihmuar në zhvillimin e burimeve njerëzore në vendet në zhvillim, duke mbuluar të gjitha vendet në Grupin e Miqve të GDI-së. Janë

publikuar katër botime të Raportit të Zhvillimit Global dhe është krijuar “Rrjeti Global i Njohurive për Zhvillim” që mbulon ASEAN-in, Afrikën, Azinë Qendrore, Amerikën Latine dhe Lindjen e Mesme.

GDI shpesh shihet si plotësuese, por edhe konkurruese me iniciativat e ngjashme të udhëhequra nga Perëndimi, të tilla si Partneriteti për Infrastrukturë dhe Investime Globale (PGII) i G7-ës dhe Porta Globale e BE-së. Ndërsa PGII thekson investimet në infrastrukturë në shkallë të gjerë, GDI përqendrohet në projekte më të vogla, por domethënëse, që përmirësojnë drejtpërdrejt jetesën në vendet në zhvillim.

Duke riafirmuar angazhimin e saj ndaj Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm, duke rigjallëruar partneritetin global dhe duke rritur bashkëpunimin ndërkombëtar, Kina ka propozuar një plan veprimi për të ngushtuar hendekun Veri-Jug dhe për të adresuar pabarazitë në zhvillim. Iniciativa për Zhvillim Global bën thirrje për përpjekje të përbashkëta nga vendet e Veriut dhe të Jugut për të ndërtuar një partneritet global zhvillimi të bazuar

Foto: Xinhua

në solidaritet, barazi, ekuilibër dhe gjithëpërfshirje, në mënyrë që asnjë vend të mos mbetet prapa në zhvillim.

Kina e përshkruan kontributin e saj për zhvillim global si kategorikisht të ndryshëm nga ai i donatorëve të Organizatës për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (OECD). Kina synon të dallohet nëpërmjet mbështetjes së fortë në parimet e kulturës kineze, duke përfshirë “idealin e harmonisë universale”. Kina e përshkruan “harmoninë universale” si një besim të rrënjosur thellë në kulturën kineze, i cili kur

zbatohet në kuadër të zhvillimit global, nënkupton kultivimin e marrëdhënieve bashkëpunuese dhe të bazuara në respektimin e vendeve të tjera dhe parashikon përpjekjet drejt një të ardhmeje më të mirë dhe të përbashkët për të gjithë komunitetin global. GDI bën thirrje për një bashkëpunim më të fortë dypalësh midis “Veriut dhe Jugut”, duke përdorur “një ton pajtues” në lidhje me tensionet ose konkurrencën që ekzistojnë midis Kinës dhe donatorëve të OECD-së. Në përputhje me parimin e saj thelbësor të “sinergjisë me mekanizmat ekzistues”, GDI nuk ka për qëllim as të zëvendësojë agjendën ekzistuese ndërkombëtare të zhvillimit, as të zbehtë Agjendën 2030. Libri i Bardhë i vitit 2021 e paraqet GDI-në (dhe bashkëpunimin kinez për zhvillim në përgjithësi) si një mjet për të mbushur boshllëkun e lënë nga donatorët “tradicionale”. Ai vë në dukje mungesën e progresit të donatorëve të OECD-së në çështjet e ndryshimeve klimatike dhe mjedisit, si dhe rolin e tyre në përkeqësimin e varfërisë si rezultat i inflacionit të shkaktuar nga përgjigjet e tyre fiskale ndaj

GDI bën thirrje për një bashkëpunim më të fortë dypalësh midis “Veriut dhe Jugut”, duke përdorur “një ton pajtues” në lidhje me tensionet ose konkurrencën që ekzistojnë midis Kinës dhe donatorëve të OECD-së. Në përputhje me parimin e saj thelbësor të “sinergjisë me mekanizmat ekzistues”, GDI nuk ka për qëllim as të zëvendësojë agjendën ekzistuese ndërkombëtare të zhvillimit, as të zbehtë Agjendën 2030. Libri i Bardhë i vitit 2021 e paraqet GDI-në (dhe bashkëpunimin kinez për zhvillim në përgjithësi) si një mjet për të mbushur boshllëkun e lënë nga donatorët “tradicionale”.

COVID-19 - si fusha që mund të kenë nevojë për plotësim.

Iniciativa për Zhvillim Global rendit “prioritizimin e zhvillimit” në krye të shtatë koncepteve dhe parimeve të saj kryesore, gjë që përputhet me nevojat e kohës dhe ka marrë njohje të gjerë dhe mbështetje aktive nga bashkësia ndërkombëtare. Më shumë se 130 vende dhe shumë organizata ndërkombëtare, përfshirë OKB-në, kanë mbështetur dhe po marrin pjesë në realizimin e qëllimeve të GDI. Përveç kësaj, më shumë se 80 vende i janë bashkuar Grupit të Miqve të GDI-së.

Kina po i kushton një rëndësi të veçantë multilateralizmit, bashkëpunimit dhe konsensusit përmes GDI-së. Kina sinjalizon “mbështetjen e saj të fortë” të multilateralizmit dhe qëllimin e saj për të rritur kontributet financiare për organizatat ndërkombëtare në Librin e Bardhë të vitit 2021.

Kina ka promovuar gjithashtu një numër të madh projektesh “në shkallë të vogël, por me ndikim” në kuadër të GDI-së për të krijuar mundësi arsimimi dhe punësimi në të gjithë botën, të tilla si mësimdhënia e aftësive teknike për të rinjtë e Taxhikistanit përmes projektit “Luban Workshop” dhe ndihma ndaj grave etiopiane për të filluar biznese me iniciativën “zëvendësoni plastikën me bambu”.

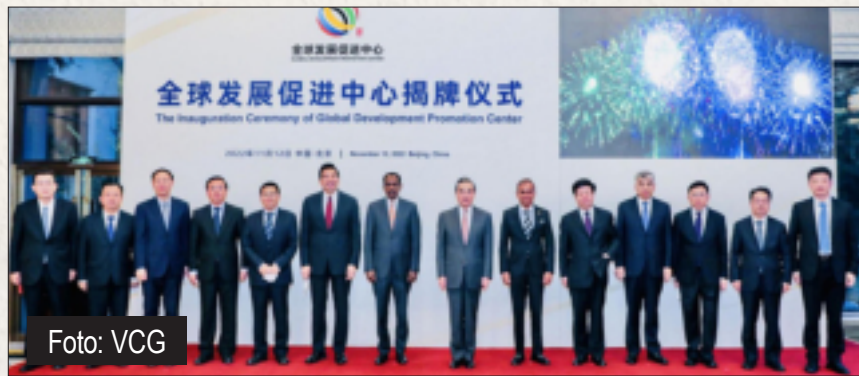

Foto: VCG

Në kuadër të zbatimit të GDI-së, Kina ka rritur mbështetjen për Fondin e Zhvillimit Global dhe Bashkëpunimit Jug-Jug, duke e rritur kapitalin e tij në 4 miliardë dollarë amerikanë. Numri i përgjithshëm i projekteve të zhvillimit global të krijuara ka tejkaluar shifrën 1000, me mbi 500 projekte të përfunduara ose aktualisht në zbatim. Në bashkëpunimin Jug-Jug, Kina nuk vendos kurrë kushte politike dhe vazhdimisht ofron mbështetje të sinqertë për vendet në zhvillim, për të rritur aftësitë e tyre të vetëzhvillimit, ndërkohë që eksploron vazhdimisht fusha dhe metoda të reja për bashkëpunim. Kina ishte e para që mbështeti në mënyrë të qartë anëtarësimin e Bashkimit Afrikan në Grupin e 20-ës, duke bërë thirrje për përfaqësim më të madh të vendeve në zhvillim në organet globale vendim-marrëse. Gjithashtu, në kuadër të GDI-së, ajo mbetet e përkushtuar për zhvillimin dhe përmirësimin e kornizave të bashkëpunimit shumëpalësh, siç janë BRICS dhe

Organizata e Bashkëpunimit të Shangait (SCO), për të forcuar zërin e vendeve në zhvillim në çështjet ndërkombëtare.

Angazhimet e marra nga Kina në dialogun e BRICS dhe Raporti i Zhvillimit Global që i mbështet ato sugjerojnë se kontributi i Kinës në bashkëpunimin ndërkombëtar për zhvillim vazhdon të rritet nën drejtimin e Presidentit Xi. Prandaj, mbetet e rëndësishme që pjesa tjetër e komunitetit global të kuptojë perspektivat dhe prioritetet e Kinës për zhvillim dhe të eksplorojë mundësitë për të punuar së bashku drejt qëllimeve të përbashkëta. Kina mbetet e përkushtuar fuqimisht për ndërtimin e partneriteteve globale në ndjekje të zhvillimit të qëndrueshëm, që do të thotë se ka të ngjarë të ketë edhe më shumë mundësi për donatorët e OECD-së dhe organizmave të tjerë shumëpalësh për të bashkëpunuar në vitet në vijim.

Duke iu referuar të ardhmes, qëndrueshmëria e GDI-së do të varet nga thellimi i multilateralizmit, rritja e transparencës, diversifikimi i financimit dhe integrimi i agjendave të gjelbra dhe digjitale. Nëse këto masa zbatohen, GDI-ja mund të evoluojë në një platformë për zhvillim global gjithëpërfshirës, duke u kthyer në një urë lidhëse të paradigmeve të bashkëpunimit Veri-Jug dhe Jug-Jug.

Foto: VCG

Iniciativa e Qytetërimit Global, një paradigmë kineze për botën shumëpolare

Albert VATAJ

Kina, me historinë e saj mijërvjeçare dhe traditën e qytetërimit që i parapriu shumë të tjerëve, po e përdor këtë trashëgimi shpirtërore për të riformësuar mënyrën si konceptohet fuqia. Në vend të imponimit, ajo ofron ndikim përmes dritës së shembullit; në vend të përçarjes, promovon ndërtimin e urave të mirëkuptimit.

Në një botë të trazuar nga përplasjet e interesave, konflikteve dhe rrëfimeve që garojnë për të sunduar imagjinatën politike të shekullit XXI, zëri i urtësisë që vjen nga Lindja ngrihet si një kujtesë e thellë e nevojës për ekuilibër dhe përbashkim. “Iniciativa e Qytetërimit Global”, e shpallur nga presidenti kinez Xi Jinping, nuk është një koncept politik i radhës, as një strategji diplomatike e ngurtë, por një shtrirje e gjallë e shpirtit të Konfucit në arenën moderne. Ajo është përpjekje për të rikthyer në qendër të marrëdhënieve ndërkombëtare një etikë të ndërtuar mbi harmoninë, respektin reciprok dhe bashkëjetesën mes kulturave, përtej logjikës së dominimit dhe përplasjes.

Në thelbin e saj, kjo iniciativë

përfaqëson një filozofi të re të bashkëjetesës, e cila buron nga rrënjët më të thella të mendimit konfucian. Siç mësonte Konfuci, “njeriu i urtë kërkon harmoninë, jo uniformitetin”. Pikërisht mbi këtë parim ndërtohet vizioni i Xi Jinping për një botë ku qytetërimet nuk janë në garë për mbizotërim, por në dialog për bashkëkrijim dhe pasurim të shpirtit. Kjo është një ftesë për t’u larguar nga binarët e vjetër të mendimit perëndimor, që kanë ndarë botën në fitues dhe humbës, në civilizues dhe të civilizuar, dhe për t’i hapur rrugë një epoke të re të reciprocitetit kulturor dhe diplomatik.

Kina, me historinë e saj mijërvjeçare dhe traditën e qytetërimit që i parapriu shumë të tjerëve, po e përdor këtë trashëgimi shpirtërore

për të riformësuar mënyrën si konceptohet fuqia. Në vend të imponimit, ajo ofron ndikim përmes dritës së shembullit; në vend të përçarjes, promovon ndërtimin e urave të mirëkuptimit. Në këtë kuptim, Iniciativa e Qytetërimit Global nuk është vetëm një akt diplomatik, por një akt etik, një përpjekje për të rithurur dimensionin moral në marrëdhëniet ndërkombëtare, aty ku pragmatizmi shpesh ka zëvendësuar parimin.

Në kontekstin e zhvillimeve gjeopolitike aktuale, ku rivalitetet mes fuqive të mëdha kanë marrë forma të reja ekonomike, teknologjike dhe ideologjike, kjo iniciativë vjen si një kundërpeshë ndaj frymës së përjashtimit. Ajo kërkon të zëvendësojë narrativën e “përplasjes së qytetërimeve” me atë

Foto: VCG

të bashkëjetesës së qytetërimi; të shndërrojë konkurrencën shtetërore në bashkëpunim ndërtues. Kjo është mënyra kineze për t'u përballur me sfidat globale, përmes mençurisë që vjen nga e kaluara, por që flet për të ardhmen.

Filozofia e Konfucit bëhet themeli shpirtëror i vizionit të Xi Jinping

Ajo ushqen bindjen se forca e një kombi nuk matet vetëm me armatime apo teknologji, por me aftësinë për të ndërtuar marrëdhënie të qëndrueshme me të tjerët. Siç mësonte Mjeshtri i Madh: “Ai që dëshiron t'i udhëheqë të tjerët, duhet më parë të mësojë t'i kuptojë ata.” Kjo urtësi, që buron nga brendësia e qytetërimit kinez, është tani e përkthyer në një platformë globale të bashkëpunimit kulturor e moral, që synon të frymëzojë një rend ndërkombëtar më të drejtë e më të barabartë.

Përmes Iniciativës së Qytetërimit Global, Kina propozon një vizion të humanizuar të globalizimit, ku respekti ndaj di-

Kina propozon një vizion të humanizuar të globalizimit, ku respekti ndaj diversitetit kulturor është themel dhe jo pengesë; ku zhvillimi ekonomik nuk bëhet në kurriz të identitetit shpirtëror; ku njeriu dhe natyra, shoqëritë dhe kulturat, janë pjesë e të njëjtës simfoni të jetës. Në këtë sens, iniciativa nuk është vetëm një projekt politik, por një projekt shpirtëror për epokën tonë, që kërkon të rikthejë moralin dhe urtësinë në qendër të qytetërimit global.

versitetit kulturor është themel dhe jo pengesë; ku zhvillimi ekonomik nuk bëhet në kurriz të identitetit shpirtëror; ku njeriu dhe natyra, shoqëritë dhe kulturat, janë pjesë e të njëjtës simfoni të jetës. Në këtë sens, iniciativa nuk është vetëm një projekt politik, por një projekt shpirtëror për epokën tonë, që kërkon të rikthejë moralin dhe urtësinë në qendër të qytetërimit global.

Ajo që e bën këtë nismë të veçantë nuk është vetëm përmajtja e saj, por burimi prej nga rrjedh: një traditë mijëra vjeçare që ka ditur të mbijetojë pa luftuar, të udhëheqë pa imponuar dhe të ndriçojë pa shuar askënd tjetër. Kjo është rruga kineze drejt paqes, rruga e urtësisë që vjen nga harmonia, jo nga hegjemonia. Në këtë dritë, “Iniciativa e Qytetërimit Global” nuk është vetëm zëri i një shteti të madh, por jehona e një qytetërimi që flet me gjuhën e ekuilibrit dhe vizionit të dritës.

Kur GCI u shpall si një manifest kulturor

Në mars të vitit 2023, presidenti kinez Xi Jinping propozoi Iniciativën e Qytetërimit Global (GCI) — një shtyllë të re të diplomacisë ideologjike dhe kulturore të Kinës, që plotëson tri nismat pararendëse: “Një brez, një rrugë” (BRI), Siguria Globale (GSI) dhe Zhvillimi Global (GDI). Ndryshe nga këto që mbështeten mbi infrastrukturën, ekonominë apo sigurinë, GCI synon të krijojë një model të ri marrëdhëniesh ndërkombëtare të bazuara mbi respektin reciprok midis qytetërimeve, pluralizmin kulturor dhe refuzimin e hegjemonisë ideologjike.

Në thelb, GCI është manifesti kulturor i fuqisë së butë kineze (soft power), një përpjekje për ta vendosur civilizimin dhe mendimin kinez në qendër të rendit të ri botëror që ajo as-

Foto: Xinhua

piron të formësojë. Në vend që të imponojë “vlera universale” sipas një modeli të vetëm, siç ka bërë Perëndimi përmes liberalizmit demokratik, Kina propozon bashkëjetesë në dalim, duke ndërtuar mbi parimin konfucian se “harmonia qëndron në shumëllojshmëri” (he er bu tong). Në këtë frymë, asnjë qytetërim nuk është më i lartë apo më i ulët se tjetri, sepse secili është shprehje e mënyrës së vet për të kërkuar rend, kuptim dhe virtyt.

Konfuci dhe themeli moral i diplomacisë së re kineze

Filozofia e Konfucit shfaqet në themel të kësaj nisme. Ajo nuk është thjesht retorikë, por një bazë etike dhe konceptuale mbi të cilën ndërtohet vizioni global i Kinës. Në mësimet e tij, Konfuci theksonte rëndësinë e harmonisë, drejtësisë dhe respektit për tjerët si parime që ruajnë rendin e botës. Ai shkruante:

“Njeriu fisnik kërkon harmon-

Foto: VCG

inë, por jo uniformitetin; njeriu i ulët kërkon uniformitetin, por jo harmoninë.”

Ky parim, i përkthyer në gjuhën e politikës globale, përbën thelbin e GCI: krijimin e një bote ku qytetërimet bashkëekzistojnë, mësojnë nga njëri-tjetri dhe zhvillohen pa qenë nevoja për t'u bërë të ngjashëm. Në këtë kuptim, GCI nuk është një projekt për dominim, por një thirrje për një ekuilibër moral midis kulturave, ku dialogu zë vendin e përplasjes.

Xi Jinping e ka përmendur shpesh këtë filozofi si “shpirti moral i Kinës”, duke e përkthyer në terma politikë si: bashkëpunim mbi konfrontimin, përfshirje mbi përjashtimin dhe fitore të përbashkët mbi zero-sum games. Kjo gjuhë rrjedh drejtpërdrejt nga tradita konfuciane e “rrugës së mesme” (zhong yong), që kërkon maturi, ekuilibër dhe respekt të ndërsjellë.

Foto: VCG

Një strategji për legjitimitetin global të Kinës

Në planin gjeopolitik, GCI është një instrument i sofistikuar për të ndërtuar legjitimitetin normativ të Kinës në arenën ndërkombëtare. Ajo përpiqet të zbusë perceptimin se ngritja e Kinës përbën kërcënim, duke propozuar një narrativë alternative të harmonisë. Në vend të “përplasjes së qytetërimeve” që parashikonte Samuel Huntington, Pekini ofron konceptin e “bashkëpunimit të qytetërimeve”, ku

çdo komb gjen vendin e vet në një mozaik kulturor global.

Kjo është një mënyrë për të zëvendësuar dominimin diskursiv perëndimor me një model më gjithëpërfshirës. Në vend të vlerave që shpesh janë përdorur si mjete presioni politik, demokraci liberale, të drejta të njeriut, ndërhyrje humanitare, Kina propozon një etike të respektit dhe të pavarësisë kulturore. Në këtë kontekst, GCI bëhet një instrument për të legjitimuar multipolaritetin, duke e pozicionuar Kinën si “udhëheqëse morale” të Jugut Global.

Ky pozicionim e përforcon vizionin e Xi Jinping për një botë shumëpolare dhe “të harmonizuar”, ku fuqitë nuk konkurrojnë për dominim, por bashkërendojnë zhvillimin. Në këtë vizion, qytetërimi bëhet valuta e re e legjitimitetit global, dhe kultura, një mjet për të krijuar urë midis popujve.

Shqipëria dhe sfida e “harmonisë në larmi”

Në kontekstin shqiptar, Global Civilization Initiative (GCI) përfaqëson më shumë se një propozim diplomatik apo

Foto: Xinhua

strategji ndërkombëtare; ajo është një ftesë për vetëreflektim kulturor, për një rishikim të mënyrës se si Shqipëria e kupton veten në raport me botën. Në një kohë kur globalizmi shpesh perceptohet si uniformizim, GCI ofron një paradigmë alternative: atë të harmonisë në larmi (harmony in diversity), ku identiteti nuk shkrifet në emër të përbashkësisë, por bëhet vlerë kontribuuese në mozaikun global të qytetërimeve.

Për Shqipërinë, kjo ide nuk është e huaj; përkundrazi, ajo buron nga vetë historia e saj. Territori shqiptar është një laborator i gjallë i ndërthurjeve kulturore dhe botëkuptimeve, ku shtresëzimet iliro-romake, bizantine, osmane dhe moderne nuk janë vetëm relikte historike, por palimpsest i identitetit kombëtar. Çdo epokë ka lënë një gjurmë, një kod simbolik që ka formuar një kulturë të përbashkimit dhe përshtatjes, të hapjes pa asimilim, të ruajtjes pa ngurtësim. Shqipëria, pra, është një model natyror i “harmonisë në larmi”, sepse ekzistenca e saj ka qenë gjithmonë ndërtim mbi ndryshimin.

Në këtë kuadër, pjesëmarrja aktive në filozofinë e GCI-së duhet të nënkuptojë një proces të ri vetëdijësimi kombëtar, ku historia nuk shihet si mit përjashtues, por si burim bashkues. Kjo nënkupton katër dimensione thelbësore të vepërimit kulturor e politik:

Shqipëria duhet ta përforcojë vetëdijen për origjinalitetin e saj kulturor, por jo për ta

përdorur atë si mur mbrojtës. Identiteti kulturor është më i gjallë kur komunikon; vetëm në përbashkësi me tjetrin ai arrin të vetëpërkufizohet.

Në një botë ku teknologjia po redukton distancat, kultura dhe shkencat janë mjetet më të fuqishme për ndërtimin e besimit. Universitetet shqiptare, institutet e kërkimit, dhe institucionet e artit duhet të jenë vatra të diplomacisë kulturore, të shkëmbimit të dijeve dhe të ndërtimit të një imazhi të ri shqiptar, modern, bashkëpunues, kreativ. Kultura e kujdesit nuk lind nga protokollet, por nga kontaktet njerëzore.

Modernizim i vetëdijshëm, i ndërtuar mbi kushtet dhe potencialet kombëtare, jo përmes imitimit të modeleve të huaja.

Shqipëria duhet të ndjekë modelin e “harmonisë me karakteristikat e veta”, duke e përkthyer zhvillimin teknologjik dhe institucional në përputhje me kontekstin e vet kul-

turor dhe social. Moderniteti i imponuar është gjithmonë i brishtë; moderniteti që buron nga përftesat e brendshme është i qëndrueshëm. Ashtu siç thotë filozofi japonez Nishida Kitarō, “universalja lind vetëm nëpërmjet të veçantës”.

Shoqëria shqiptare, me diversitetin e saj fetar, krahinor dhe kulturor, është shembull unik i koegzistencës. Ky pluralizëm nuk duhet parë si sfidë për unitetin, por si burim i etikës së kujdesit. Një shoqëri që mëson të kujdeset për pluralitetin e vet, është më e përgatitur për të marrë pjesë në dialogun global të qytetërimeve.

Në këtë mënyrë, Shqipëria mund të jetë jo vetëm përfitues, por edhe kontribuuese në mozaikun global të qytetërimeve, duke e afirmuar veten si një qytetërim i kujdesit, një kulturë që ruan traditën, por sheh nga e ardhmja; që respekton dallimin, por kultivon përbashkësinë. Në këtë rrugë, kujdesi bëhet themeli i politikës

kulturore shqiptare: kujdes për trashëgiminë, për arsimin, për natyrën, për tjetrin. Sepse vetëm një shoqëri që kujdeset, mund të marrë pjesë në ndërtimin e harmonisë universale. Shqipëria nuk ka nevojë të shpikë një identitet të ri për t'u bërë pjesë e GCI-së; mjafton të kuptojë se identiteti i saj historik është tashmë një manifest i harmonisë në larmi, një dëshmi se ndërthurja, dialogu dhe kujdesi janë pjesë e kodit të saj kulturor më të thellë.

Bashkëpunimi ndërkombëtar, ideali i harmonisë në një politikë të qëndrueshme

Në një botë ku Perëndimi përballet me krizë besueshmërie, me një rend ndërkombëtar që po tretet nën peshën e kontraktave të veta, modeli i "harmonisë pa uniformitet" që ofron Kina fillon të rezonojë me shumë vende që ndihen të përjashtuara nga strukturat

e liberalizmit tradicional. Për shumë shoqëri të Jugut Global, që për dekada kanë qenë objekte të ndikimit e jo subjekte të dialogut, filozofia kineze e harmonisë vjen si një ftesë për dinjitet, për një vend në tryezën e qytetërimeve ku zëri

Shqipëria mund të jetë jo vetëm përfitues, por edhe kontribuuese në mozaikun global të qytetërimeve, duke e afirmuar veten si një qytetërim i kujdesit, një kulturë që ruan traditën, por sheh nga e ardhmja; që respekton dallimin, por kultivon përbashkësinë. Në këtë rrugë, kujdesi bëhet themeli i politikës kulturore shqiptare: kujdes për trashëgiminë, për arsimin, për natyrën, për tjetrin.

nuk përcaktohet nga fuqia, por nga vlera e urtësisë.

Në thelb, Iniciativa e Qytetërimit Global (GCI) është një shprehje e vetëdijes së re kineze, e një kombi që ndërton identitetin e tij global përmes bashkimit të energjive njerëzore në një kuptim të ri të bashkëjetesës. Duke u mbështetur në mësimet e Konfucit, GCI propozon një humanizëm të ri universal, ku forca buron nga virtyti, e pushteti nga përlësia e urtësisë. Në një epokë ku agresioni dhe përçarja shpesh maskohen si mbrojtje e interesit kombëtar, kjo nismë synon të rikthejë në qendër moralin e bashkëjetesës, një moral që kërkon të ndërtojë botën jo mbi frikën, por mbi mirëkuptimin.

Në fjalët e Konfucit: "Kur drejtësia udhëheq botën, njerëzit ndihen të sigurt. Kur virtyti frymëzon, bota bëhet harmonike."

Këto fjalë marrin sot një kuptim të ri, në një kohë kur sistemi ndërkombëtar përballet me krizë legjitimiteti, dhe ideja e paqes është zëvendësuar me konceptin e menaxhimit të konflikteve. Pikërisht në këtë vakuum etik e politik, Kina përpiqet të projektojë një tjetër mënyrë të të qenit fuqi, të udhëheqës pa dominuar, të ndikosh pa imponuar, të ndërtosh pa shkatërruar.

Në këtë udhëtim të ri të qytetërimit, Kina nuk vjen për të mësuar botën si të jetë, por për ta ftuar atë të kujtohet se kush është, një bashkësi e përbashkët fate, ku paqja është forma më e lartë e mençurisë dhe ku urtësia mbetet forca më e qëndrueshme e çdo fuqie të vërtetë.

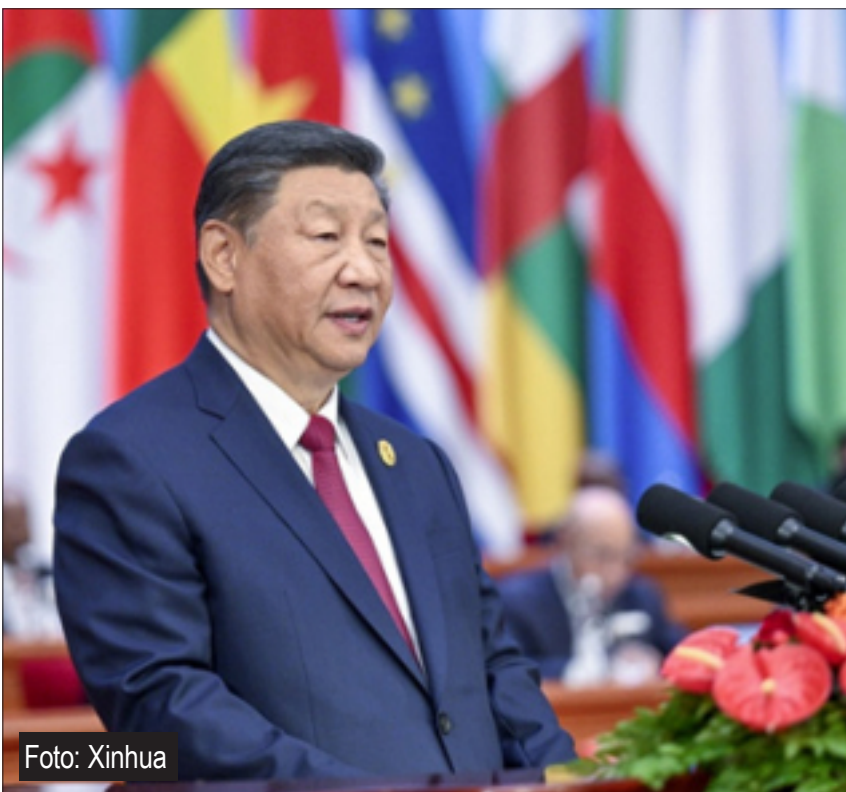

Foto: Xinhua

“Reziliencia Strategjike e Kinës: Inovacion dhe Stabilitet Global”

Marjana DDA

Në dekadat e fundit, ekonomia kineze është shndërruar në një nga motorët kryesorë të zhvillimit global. Pavarësisht presioneve të jashtme, tensioneve tregtare dhe rivalitetit strategjik me Shtetet e Bashkuara, Kina ka arritur të ruajë një ritëm të qëndrueshëm rritjeje dhe të avancojë në drejtim të modernizimit teknologjik e industrial.

Në një epokë ku pasiguria, rivalitetet ekonomike dhe tronditjet gjeopolitike po riformësojnë rendin botëror, Kina po dëshmon se stabiliteti nuk është produkt i rastësisë, por i vizionit dhe qëndrueshmërisë strategjike. Me një ekonomi që po kalon nga sasia në cilësi, nga imitimi në inovacion dhe nga varësia në vetëmjaftueshmëri, Pekini po vendos themelet e një modeli të ri zhvillimi, më gjithëpërfshirës, më të gjelbër dhe më të qëndrueshëm.

Në dekadat e fundit, ekonomia kineze është shndërruar në një nga motorët kryesorë të zhvillimit global. Pavarësisht presioneve të jashtme, tensioneve tregtare dhe rivalitetit strategjik me Shtetet e Bashkuara, Kina ka arritur të ruajë një ritëm të qëndrueshëm rritjeje dhe të avancojë në drejtim të modernizimit teknologjik e industrial. Kjo qëndrueshmëri nuk është rastësi, por rezultat i një strategjie të mirëfilltë afatgjatë të udhëheqjes kineze,

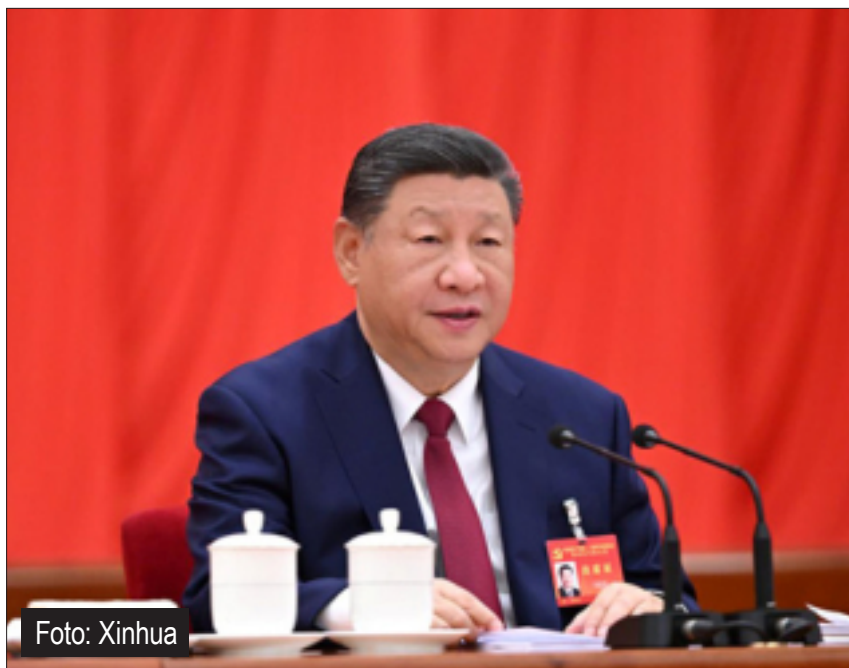

Foto: Xinhua

e cila u konsolidua edhe më tej me miratimin e planit 15-vjeçar në pleniumin e fundit të Partisë Komuniste të Kinës (PKK). Ky plan përfaqëson një fazë të re të zhvillimit të “socializmit me karakteristika kineze”, me synim arritjen e pavarësisë ekonomike dhe modernizimit të gjithanshëm deri në mesin e shekullit XXI.

Reziliencia ekonomike përballë presioneve të jashtme

Që nga fillimi i luftës tregtare me SHBA-në në vitin 2018, Kina është përballur me barrierat tarifore, kufizime në teknologji të avancuar dhe përpjekje për izolim ekonomik nga ana e Uashingtonit. Megjithatë, ekonomia kineze ka treguar një nivel të lartë

përshtatjeje. Qeveria ka theksuar strategjinë e “qarkullimit të dyfishtë”, e cila synon të balancojë fuqinë e tregut të brendshëm me atë të jashtëm. Kjo politikë ka forcuar konsumin e brendshëm dhe ka rritur rolin e inovacionit vendas në nxitjen e rritjes ekonomike.

Në të njëjtën kohë, Kina ka diversifikuar marrëdhëniet tregtare, duke u orientuar më shumë drejt vendeve të Azisë Juglindore, Afrikës dhe Amerikës Latine. Përmes nismës “Brez dhe Rrugë”, ajo ka krijuar një rrjet të gjerë partneritetesh që zbusin varësinë nga tregjet perëndimore. Kjo ka ndihmuar vendin të ruajë stabilitetin makroekonomik, edhe në periudha kur presionet ndërkombëtare kanë qenë të forta.

Një ekonomi që ruan stabilitetin përmes transformimit

Kina hyn në dekadën e re si një ekonomi që tashmë ka kaluar nga faza e “rritjes së shpejtë” në atë të “zhvillimit me cilësi të lartë”. Sipas të dhënave të publikuara nga autoritetet kineze, prodhimi i brendshëm bruto (PBB) u rrit me 5.2 për qind në nëntëmuorin e vitit 2025, duke konfirmuar kapacitetin e vendit për të ruajtur ritme të qëndrueshme rritjeje në një kohë kur shumë ekonomi të zhvilluara përballen me ngadalësim apo recesion.

Ky stabilitet nuk është i rastësishëm. Ai buron nga një kombinim faktorësh: një bazë industriale e fortë, një treg i brendshëm prej më shumë se 1.4 miliardë konsumatorësh dhe një politikë ekonomike që ndërthur fleksibilitetin me planifikimin afatgjatë. Plenumi e përforcoi këtë qasje duke theksuar nevojën për të

Edicioni i tetë i Ekspozitës Ndërkombëtare të Importit të Kinës, Shanghai, nëntor 2025/ Foto: VCG

“forcuar themelet e ekonomisë reale” dhe për të “ndërtuar një sistem industrial të modernizuar”.

Ky objektivi synon të ruajë balancën midis stabilitetit dhe in-

ovacionit, duke përmirësuar industrinë tradicionale, por njëkohësisht duke nxitur sektorët që përfaqësojnë të ardhmen: inteligjencën artificiale, energjinë e re, prodhimin e gjelbër dhe teknologjitë digjitale.

Kina hyn në dekadën e re si një ekonomi që tashmë ka kaluar nga faza e “rritjes së shpejtë” në atë të “zhvillimit me cilësi të lartë”. Sipas të dhënave të publikuara nga autoritetet kineze, prodhimi i brendshëm bruto (PBB) u rrit me 5.2 për qind në nëntëmuorin e vitit 2025, duke konfirmuar kapacitetin e vendit për të ruajtur ritme të qëndrueshme rritjeje në një kohë kur shumë ekonomi të zhvilluara përballen me ngadalësim apo recesion.

Një hallkë kyçe në zinxhirët globalë të furnizimit

Një nga aspektet më pozitive të qëndrueshmërisë kineze është roli i saj si shtyllë e zinxhirëve globalë të furnizimit. Gjatë viteve të fundit, ndërkohë që shumë vende përjetuan ndërprerje në prodhim apo transport, Kina arriti të ruajë stabilitetin e eksporteve dhe të infrastrukturës logjistike.

Përmes rrjeteve të gjera industriale dhe infrastrukturës së përmirësuar, porte moderne, hekurudha ndërkontinentale, dhe koridore të Iniciativës “Një Brez, Një Rrugë”, Kina mbetet nyja më e rëndësishme lidhëse në ekonominë botërore.

”
Ndryshe nga modelet e mëparshme të rritjes së shpejtë, modeli i ri kinez synon cilësi, inovacion dhe stabilitet afatgjatë. Qeveria nuk ndjek më thjesht rritje numerike, por “zhvillim me cilësi të lartë”, një filozofi që kërkon koordinim midis efikasitetit ekonomik, drejtësisë sociale dhe qëndrueshmërisë mjedisore.

Në vend që të mbyllet, Pekini po e thëllon hapjen “në nivele të larta”, duke premtuar standarde më të drejta tregtare dhe qasje më të gjerë për investitorët e huaj në sektorët e shërbimeve, energjisë dhe teknologjisë. Kjo tregon një përgjegjësi globale: ndërsa bota përballet me sfida të reja, Kina po ruan stabilitetin e furnizimeve dhe po kontribuon në qëndrueshmërinë e ekonomisë ndërkombëtare.

Në thelb, Kina po ndërton një ekonomi elastike, e aftë të përballojë tronditjet e jashtme pa u shkëputur nga dinamika e zhvillimit.

Ndryshe nga modelet e mëparshme të rritjes së shpejtë, modeli i ri kinez synon cilësi, inovacion dhe stabilitet afatgjatë. Qeveria nuk ndjek më thjesht rritje numerike, por “zhvillim me cilësi të lartë”, një filozofi që kërkon koordinim midis efikasitetit ekonomik, drejtësisë sociale dhe qëndrueshmërisë mjedisore.

Kjo është arsyeja pse analistët ndërkombëtarë e përshkruajnë Kinën si një “forcë stabilizuese të ekonomisë globale”. Pavarësisht sfidave, ajo mbetet kon-

Foto: Xinhua

tribuuesi më i madh në rritjen botërore, me mbi 30% të shtesës së PBB-së globale që vjen nga ekonomia kineze.

Plani i 15-të Pesëvjeçar: Rrugë Strategjike për Inovacion, Zhvillim të Gjellbër dhe Modernizim Kombëtar

Mes një mjedisi global të pasigurt, me tensione tregtare dhe trysni teknologjike, Kina po dërgon një mesazh të qartë: rritja e saj nuk është e rastësishme, por rezultat i qëndrueshmërisë, planifikimit afatgjatë dhe përgjegjësisë ndaj botës, një qëndrim që reflektohet qartë edhe në Planin e 15-të Pesëvjeçar.

Në fund të tetorit, Kina përfundoi Plenumin e Katërt të Komitetit të 20-të Qendror të Partisë Komuniste, një ngjarje me peshë për ekonominë e dytë më të madhe në botë. Takimi jo vetëm që shënoi një bilanc të periudhës aktuale të reformave, por hodhi edhe bazat për Planin e 15-të Pesëvjeçar (2026–2030), dokumentin që do të orientojë strategjinë e zhvillimit të vendit për gjysmën e dytë të kësaj dekade.

Plani përshkruan një kornizë strategjike kohezive të ndërtuar mbi zhvillimin e nxitur nga in-

ovacioni, infrastrukturën industriale të modernizuar, koordinimin rajonal, transformimin e gjellbër, reformën dhe hapjen në një nivel më të lartë institucional, dhe një angazhim të thelluar për progresin e përqendruar te njerëzit. Në zemër të planit qëndron inovacioni si forca e parë lëvizëse e përtëritjes kombëtare. Ai bën thirrje për forcimin e aftësive strategjike kombëtare të shkencës dhe teknologjisë, me një fokus të fortë në kufij të tillë si inteligjenca artificiale, informacioni kuantik, shkencat e jetës, eksplorimi i hapësirës së thellë dhe teknologjitë e detit të thellë.

Kina do të përshpejtojë ndërtimin e grupeve të infrastrukturës kërkimore të nivelit botëror dhe do të optimizojë sistemin e saj kombëtar të laboratorëve për të siguruar përparime në teknologjitë kritike të pengesave. Plani përcakton një qëllim ambicioz për rritjen e shpenzimeve për kërkim dhe zhvillim, duke forcuar më tej pozicionin e Kinës midis ekonomive kryesore të botës të nxitura nga inovacioni. Ai njeh që ndërmarrjet - jo vetëm institutet - duhet të jenë motorët kryesorë të inovacionit, duke mbrojtur integrimin e thellë

midis institucioneve kërkimore, universiteteve dhe sektorit privat. Krijimi dhe mbrojtja e pronësisë intelektuale ngrihet në një shtyllë strategjike, duke sinjalizuar se kapaciteti i inovacionit do të jetë si vendas ashtu edhe i mbrojtur.

Plani përcakton më tej një axhendë ambicioze për modernizimin industrial. Larg braktisjes së bazës së saj të ekonomisë reale, Kina do të thellojë pikat e saj të forta të prodhimit duke promovuar zhvillimin e nivelit të lartë, inteligjent dhe të gjelbër. Industritë tradicionale do të përmirësohen përmes dixhitalizimit me zinxhir të plotë, ndërsa industritë strategjike në zhvillim - të tilla si bioprodhimi, materialet e reja, pajisjet e nivelit të lartë, teknologjitë hapësinore dhe detare - do të zgjerohen në shkallë të gjerë. Më e rëndësishmja, plani shikon përtej industrive të sotme drejt së ardhmes, me vendosje përpara në fusha të tilla si inteligjenca e frymëzuar nga truri, redaktimi i gjeneve dhe shfrytëzimi i burimeve jashtëtokësore. Integrimi i ekonomisë dixhitale dhe ekonomisë reale është një temë qendrore. Kina synon të zhvillojë një infrastrukturë dixhitale lidere globalisht, të promovojë aplik-

acionet industriale të internetit dhe të nxisë një ekonomi platforme të rregulluar dhe të gjallë.

Një tipar përcaktues i Planit të 15-të Pesëvjeçar është qasja e tij e përqendruar te njerëzit. Plani njuh se zhvillimi është kuptimplotë vetëm kur përmirëson jetën e njerëzve dhe çon përpara prosperitetin e përbashkët. Ai kërkon të forcojë politikën e punësimit, veçanërisht për të rinjtë, të diplomuarit e fundit dhe sektorët e rinj të profesioneve. Ai synon të zgjerojë grupin me të ardhura të

Kina do të thellojë pikat e saj të forta të prodhimit duke promovuar zhvillimin e nivelit të lartë, inteligjent dhe të gjelbër. Industritë tradicionale do të përmirësohen përmes dixhitalizimit me zinxhir të plotë, ndërsa industritë strategjike në zhvillim - të tilla si bioprodhimi, materialet e reja, pajisjet e nivelit të lartë, teknologjitë hapësinore dhe detare - do të zgjerohen në shkallë të gjerë.

Foto: Xinhua

mesme përmes strukturave më të mira të pagave, mbrojtjeve sociale dhe aksesit në shërbimet publike. Përgjigja e Kinës ndaj sfidave demografike artikulohep përmes strategjive proaktive të plakjes dhe zhvillimit të një "ekonomie argjendi", duke i shndërruar sfidat në kufij të rinj ekonomikë. Reforma e kujdesit shëndetësor do të thellohet për të zgjeruar aksesin në burime mjekësore cilësore dhe për të siguruar barazi rajonale. Plani gjithashtu thekson zhvillimin kulturor, duke njohur besimin kulturor si një forcë thelbësore të përtëritjes kombëtare. Në fushën e qeverisjes, Plani i 15-të ngre kapacitetin shtetëror si një forcë thelbësore në modernizim. Ai bën thirrje për përmirësimin e qeverisjes së bazuar në ligj, forcimin e efikasitetit administrativ, përmirësimin e sistemeve të sigurisë kombëtare dhe rafinimin e mekanizmave për qeverisjen sociale. Ai përforcon udhëheqjen e Partisë Komuniste të Kinës si garancia qendrore e zbatimit të suksesshëm. Kjo lidhje midis planifikimit strategjik dhe inovacionit në qeverisje tregon se modeli i modernizimit të Kinës nuk është thjesht ekonomik - është institucional dhe qytetëruar në natyrë. Ajo që e bën Planin e 15-të Pesëvjeçar veçanërisht të rëndësishëm është natyra e tij përpara. Nuk është thjesht një plan për pesë vitet e ardhshme; është një kapitull vendimtar në udhëtimin 100-vjeçar të Kinës drejt rigjallërimit kombëtar.

Në skenën ndërkombëtare, Plani i 15-të Pesëvjeçar dërgon një mesazh të qartë. Kina kërkon të kontribuojë më aktivisht në prosperitetin dhe stabilitetin global. Vazhdimi i traditës së saj të plan-

ifikimit në ciklin e 15-të është një kujtesë se ngritja e Kinës nuk ka qenë kurrë aksidentale. Ajo është udhëhequr, testuar, përshtatur dhe nxitur nga një nga sistemet më të sofistikuar të planifikimit në historinë e njerëzimit. Në këtë epokë të re, Kina jo vetëm që po ndjek modernizimin - por po ndihmon në ripërcaktimin e tij. Përmes inovacionit, zhvillimit të gjelbër, përparimit të koordinuar rajonal, reformës dhe hapjes, si dhe prosperitetit të përbashkët, Plani i 15-të Pesëvjeçar përfaqëson planin strategjik të Kinës për lidhshmëri globale. Është një plan jo vetëm për të ardhmen e Kinës, por edhe për të ardhmen e zhvillimit global.

Një vizion i përgjegjshëm për botën

Në deklaratat pas Plenumit, udhëheqja kineze nënvizoi se “zhvillimi i Kinës është një mundësi për botën”. Kjo filozofi është përkthyer në projekte konkrete, si ndërtimi i korridoreve energjetike, bashkëpunimi në prodhimin e gjelbër dhe programet për zhvillim të përbashkët me vendet partnere në Azi, Afrikë dhe Evropë.

Në këtë kuptim, Kina nuk kërkon vetëm të arrijë vetë-

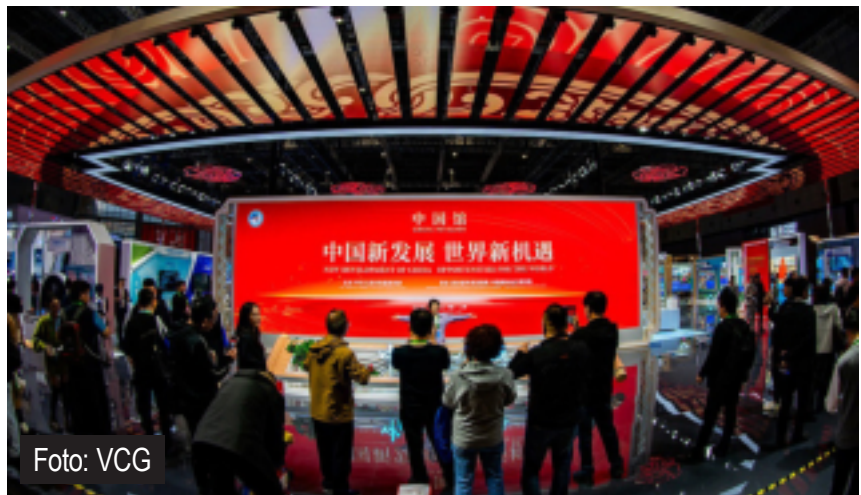

Foto: VCG

mjaftueshmëri, por të rishpikë konceptin e globalizimit në një formë më të qëndrueshme, gjithëpërfshirëse dhe teknologjikisht të ndërlidhur.

Në përfundim, përvoja e zhvillimit ekonomik të Kinës në dekadat e fundit dëshmon qartë se qëndrueshmëria ekonomike nuk është rezultat i faktorëve të përkohshëm, por i një strategjie të menduar në mënyrë afatgjatë, e cila ndërthur planifikimin qendror me fleksibilitetin e tregut. Përmes orientimit drejt inovacionit, tranzicionit të gjelbër dhe forcimit të tregut të brendshëm, Në këtë kuadër, strategjitë e miratuara në kuadër të Planit 15-vjeçar dhe të Planit të 15-të Pesëvjeçar (2026–2030) përfaqësojnë një fazë të re të modernizimit të gjithanshëm socialist,

ku synimi nuk është vetëm rritja ekonomike, por edhe krijimi i një ekonomie të pavarur, teknologjikisht të avancuar dhe të balancuar në aspektin social e rajonal. Kjo qasje pasqyron një model zhvillimi që synon jo vetëm transformimin e brendshëm, por edhe kontributin aktiv në stabilitetin dhe qëndrueshmërinë e ekonomisë globale.

Nëse dekadat e kaluara i përkaasin globalizimit të pakontrolluar dhe varësive të ndërsjella të brishta, dekada që vjen mund të përkufizohet nga globalizimi i qëndrueshëm, ku Kina luan rolin e katalizatorit kryesor. Me përkushtimin ndaj inovacionit, tranzicionit energjetik dhe prosperitetit të përbashkët, ajo po shndërrohet në një fuqi që nuk kërkon vetëm të rrisë ekonominë e vet, por të riformësojë mënyrën si bota mendon për zhvillimin.

Në këtë kuptim, historia e Kinës nuk është më thjesht histori e një “mrekullie ekonomike”, por histori e një transformimi civilizues, ku qëndrueshmëria, teknologjia dhe bashkëpunimi bëhen forcat që do të përcaktojnë të ardhmen globale. Dhe nëse shekulli XXI do të jetë i qëndrueshëm, ai do të mbajë në themel gjurmën e modelit kinez të zhvillimit me përgjegjësi.

Foto: VCG

Të nderuar lexues dhe ndjekës të **Argumentum.al**,

Që nga viti 2022, **Argumentum.al** vjen gjithashtu edhe në versionin e një Reviste të përmuajshme politike-diplomatike, e cila është e disponueshme për t'u shfletuar online.

Ky botim mujor ofron një përmbledhje të qartë të ngjarjeve dhe zhvillimeve më të rëndësishme, si në nivel vendi, ashtu edhe në rajon e botë. Gjithashtu, revista ofron analiza dhe opinione të thelluara mbi ngjarjet kryesore që kanë ndodhur gjatë muajit.

Duke falënderuar secilin prej jush për vëmendjen dhe besimin ndaj medias tonë, ju premtojmë që do të vijojmë të sjellim për ju analizat objektive mbi zhvillimet kryesore në Vend, Rajon, Europë dhe në Botë. **Argumentum.al** përpiqet të jetë burim autoritar i gazetarisë me analiza dhe komente mbi marrëdhëniet ndërkombëtare, politikën botërore dhe një gamë të gjerë çështjesh me rëndësi globale duke sjelle materiale ekskluzive. Kjo falë edhe kontributit të disa prej emrave të njohur të politikës dhe publicistikës shqiptare dhe bashkëpunorëve të tjerë vendas dhe të huaj.

Në të njëjtën kohë **Argumentum.al** është e hapur për komente e mendime të lexueseve të saj. Lexoni falas mbi çështjet e brendshme dhe ndërkombëtare në revisten **Argumentum.al** në shqip dhe anglisht!

“Argumentum”, një proces intelektual ...

Marjana DODA

Kryeredaktore

© 2025 Argumentum. Të gjitha të drejtat e rezervuara.

Revista “Argumentum” nuk mund të riprodhohet
në asnjë formë pa lejen me shkrim të botuesit.

Adresa: Njësia bashkiake nr. 5, Rruga "Abdyl Frasheri", Ndërtesa 8, Tiranë, Shqipëri

Tel: +355 (0) 68 82 01 720

**Email: redaksia.argumentum@gmail.com,
info@argumentum.al**

NUIS/NIPT: L91415033Q

Twiter : [Argumentum_al](#)

Facebook: [argumentum.al](#)

Instagram: [argumentumnews](#)

© Argumentum. All rights reserved